

Amical de
Mauthausen

BANC DE RECURSOS PEDAGÒGICS

SOBRE DEPORTACIÓ REPUBLICANA I HOLOCAUST

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional

INTRODUCCIÓ

El Banc de Recursos és un document que aplega una selecció de llibres, pel·lícules, obres de teatre, espectacles, exposicions i webs que tracten de la deportació republicana i l'Holocaust.

És un recull que pot ser útil per als ajuntaments i els centres educatius que vulguin treballar o programar activitats relacionades amb aquesta temàtica.

És un document viu que s'anirà actualitzant periòdicament. Podeu enviar els vostres suggeriments i aportacions a info@amical-Mauthausen.org (a l'atenció de Fina Ferrando).

Darrera actualització: octubre 2018

ÍNDEX

ÍNDEX	4
1. LLIBRES	5
1.1. Novel·la	5
1.2. Assaig.....	6
1.3. Història	8
1.4. Testimoniatge	11
1.5. Biografia	16
1.6. Còmic	17
1.7. Diccionaris.....	19
2. PEL·LÍCULES	19
2.1. Ficció	19
2.2. Documentals.....	42
3. OBRES DE TEATRE – RECITALS POÈTICS.....	47
3.1. Teatre	47
3.2. Recitals poètics.....	48
4. ESPECTACLES: MÚSICA - DANSA.....	48
4.1 Música	48
5.EXPOSICIONS.....	49
5.1. Exposicions de l'Amical de Mauthausen.....	49
5.2. Exposicions Museu d'Història de Catalunya	51
5.3. Altres.....	52
6. WEBS.....	54

1. LLIBRES

(*) Títols recomanats per l'alumnat

(**) Títols recomanats per el professorat

1.1. Novel·la

- * AARON, Soazig. *El no de la Klara*. Barcelona, Empúries, 2003
- ** AICHINGER, Ilse. *La esperanza más grande*. Barcelona, Minúscula, 2004
- ** ANGLADA, Mª Angels. *El violí d'Auschwitz*. Barcelona, Grup 62, 1995
- ** BASSANI, G. *El jardín de los Fizzzi-Contini*. Barcelona, Proa, 1987
- ** BAU, Joseph. *El pintor de Cracovia*. Barcelona, Ediciones B, 2008
- * BRZEZINSKI, Matthew. *El ejército de Isaac: la resistencia judía en la Ionia ocupada*, Madrid, Clave Intelectual, 2012
- ** CASTILLO, Michel del. *Tanguy*. Vitoria, Ikusager, 1999
- ** CLAUDEL, Philippe. *L'informe de Brodeck*. Barcelona, La Magrana, 2008
- * DÜRRENMATT, Friedrich. *La sospecha*. Barcelona, Tusquets, 2013
- ** GARCIA ORTEGA, Adolfo. *El comprador de aniversarios*. Barcelona, Seix Barral 2007
- * ITURBE, Antonio G. *La bibliotecaria de Auschwitz*. Barcelona, Planeta, 2013
- * KRESSMANN, Taylor. *Adreça desconeguda*. Barcelona, La Magrana, 2000
- * KRESSMANN, Taylor. *Dia sin retorno*. Barcelona, El Aleph, 2006
- * LITTELL, Jonathan. *Las benévolas*. Barcelona, RBA 2007
- * MARTÍ, Carme. *Un cel de plom*. Barcelona, Amsterdam Llibres, 2012
- ** PEREZ DOMINGUEZ, Andrés. *El violista de Mauthausen*. Sevilla, Algaida, 2009
- * ROSNAY, Tatiana de. *La llave de Sarah*. Madrid, Suma de Letras, 2011
- * SOLMSEN, Arthur. *Una princesa en Berlín*, Barcelona, Tusquets, 2002
- * UHLMAN, Fred. *L'amic retrobat*. Barcelona, Grup 62, 1971
- * UHLMAN, Fred. *El retorn*. Barcelona, Columna, 1997

- * ULHMA, Fred. *Història d'un home*. Barcelona, Columna 1999

1.2. Assaig

- ** ADORNO, Therodor W. *Moralia. Reflexiones de una vida dañada*, 1951
- ** ADORNO, Theodor W. *Moralia. La educación después de Auschwitz*. Barcelona, Ediciones Morata, 1996
- ** AGAMBEN, Giorgio. *Lo que queda de Auschwitz. El archivo y el testigo*. Valencia, Pretextos, 2000
- ** ALVAREZ CHILLIDA, Gonzalo. *El antisemitismo en España (1812-2002)*. Madrid, Marcial Pons, 2002
- ** ALY, Götz. *La utopia nazi. Como Hitler compró a los alemanes*. Barcelona, Crítica, 2005
- ** AMERY, Jean. *Más allá de la culpa y la expiación*. Valencia, Pretextos, 2001
- * ARENDT, Hannah. *Eichmann en Jerusalén. Un estudio sobre la banalidad del mal*. Barcelona, Lumen, 1999
- * BAUMANN, Zigmund. *Modernidad y Holocausto*. Madrid, Sequitur, 1997
- * COLLADO SEIDEL, Carlos. *España, refugio nazi*, Madrid, Temas de Hoy, 2003
- * FORGES, Jean François. *Eduquer contre Auchwitz. Histoire et Memoire*. Paris, FNDIRP, 1997
- ** FRANKL, Víctor. *L'home a la recerca de sentit*, Barcelona, Ed. 62., 2005
- * FRIEDLANDER, Saul. *Una psicosis colectiva. El antisemitismo nazi*. Argentina, Granica, 1972
- * GARCIA MARCOS, José Antonio. *Hadamar primero. Auschwitz después*. Universidad Alzira-Valencia. Centro Francisco Tomás y Valiente, 2000
- * GRUPO ELEUTERIO QUINTANILLA. *Pensad que esto ha sucedido. Guía de recursos para el estudio del Holocausto*. Gijón, Tercera Prensa, 2007
- ** HAFFNER, Sebastián. *Historia de un alemán. Memorias 1914-1933*. Barcelona, Destino, 2005
- * JANKELEVITCH, Vladimir. *L'imprescriptible*. Paris, Ed. du Seuil, 1984
- * JASPERS, Karl. *El problema de la culpa. Sobre la responsabilidad política de Alemania*. Barcelona, Paidós, 1998

- * MANN, Thomas. *Hermano Hitler y otros escritos sobre la cuestión judía*. Madrid, Diario Público, 2011
- * MANN, Thomas. *Oíd alemanes. Discursos radiofónicos contra Hitler*. Barcelona, Península, 2004
- ** MANTEGAZZA, Raffaele. *El olor del humo. El Auschwitz y la pedagogía del exterminio*. Rubi, Anthropos, 2006
- * MATE, Reyes. *Por los campos de exterminio*. Rubi, Anthropos, 2003
- * MELICH, Joan Carles. *La lliçó d'Auschwitz*. Barcelona, PAM, 2001
- * MORENO FELIU, Paz. *En el corazón de la zona gris. Una lectura etnográfica de los campos de Auschwitz*. Madrid, Trotta, 2010
- * PEREZ, Ana (ed). *El exilio alemán (1933-1945).Textos literarios y políticos*. Madrid. Marcial Pons, 2008
- * POLIAKOV, L. *Breviaire de la haine (1951)*. Pocket ,1993
- * ROUSSET, David. *El universo concentracionario (1946)*. Rubí, Anthropos, 2004
- * SARTRE, Jean Paul, *Reflexions sur la question juive*. Paris, Gallimard, 1954
- * SCHAD, Marta, *Mujeres contra Hitler. La resistencia femenina al régimen nazi* Barcelona, Península, 2003
- * SERENY, Gitta. *El trauma alemán*. Barcelona, Península, 2005
- * SERENY, Gitta. *En aquellas tinieblas: de la eutanasia al genocidio*. Madrid, Unión Ed., 1978
- ** SERRANO, David. *Espanoles en los campos nazis*. Littera, 2003
- ** SERRANO, David. *Estudi i edició crítica de KL Reich de J. Amat-Piniella*. Bellaterra, UAB, 1997
- ** STEINFELDT, Irena. *¿Cómo fue humanamente posible? Un estudio de perpetradores y espectadores*. Jerusalén, Yad Vashem, 2009
- * STROBL, Ingrid. *Partisanas. La mujer en la resistencia armada contra el fascismo y la ocupación alemana*. Barcelona, Virus Ed., 1996
- ** VAN PELT, Robert Jan. *The case for Auschwitz: evidence four the Irving Trial*. Indiana, University Press, 2002
- * VIDAL-NAQUET, Pierre. *Les assassins de la memoire*. Paris, La Decouverte, 1987

1.3. Història

- ** ALFAYA, Javier. *El exilio español de 1939*. Vol II. Madrid, Taurus, 1976
- ** ARMENGOU, M. Belis, R. *El comboi dels 927*. Barcelona, Plaza Janes, 2005
- ** ARMENGOU, M. Belis, R. *L'infern de les dones*. Barcelona, Angle Ed., 2007
- * ARTÍS GENER, Avel.lí. *La diàspora republicana*. Barcelona, Ed. Euros SA, 1976
- * ASSOULINE, Pierre. *Hotel Lutétia*. Barcelona, Navona Ed., 2015
- * AUDRY, Martin - DUHAMEL, Olivier. *Pequeño diccionario para luchar contra la extrema derecha*. Paris, Ed. du Seuil
- * AYÇOBERRY, P. *La société allemande sous le Troisième Reich 1933-1945*. Paris, 1998
- * AZEMA, Jean-Pierre - BEDARIDA, François. *Les années de tourmente. De Munich à Prague. Dictionnaire critique*. Paris, Ed. du Seuil, 2002
- * BEDARIDA, François. *L'Allemagne de Hitler, 1933-1945*. Paris, Ed. du Seuil, 1991
- * BEDARIDA, François - GERVERAU, Laurent (eds). *La deportation et le système concentrationnaire nazi*. Paris-Nanterre, DID, 1995
- * BERBEN, Paul. *Historia oficial del campo de concentración nazi, 1933-1945. Dachau*. Madrid, Felmar, 1975
- * BERMEJO, Benito. *Francesc Boix, el fotògraf de Mauthausen*. Barcelona, La Magrana, 2002
- ** BISCARAT, Jean Jérôme. *Los niños judíos de Izieu. 6 abril 1944*. Rubí, Anthropos, 2010
- * BOISSON, Jean. *Triangle rose. La deportation des homosexuels (1923-1945)*. Paris, Robert Laffont, 1988
- * BOURKE, Joanna. *La segunda guerra mundial. Historia de las víctimas*. Barcelona, Empúries, 2003
- * BROWNING, Christopher. *Aquellos hombres grises. El batallón 101 y la solución final en Polonia*. Barcelona, Edhasa, 2002
- * BRUCHFELD, Stephane - LEVINE, Paul A. *De esto contareis a vuestros hijos. Un libro sobre el Holocausto en Europa 1933-1945*. Estocolmo, Natur och Kultura, 1998
- * BURRIN, Philippe. *Hitler et les juifs: genèse d'un genocide*. Paris, Ed. du Seuil,

1989

- * CHOUMOFF, Pierre Serge. *Les assassinats nationaux-socialistes par gaz en territoire autrichien, 1940-1945*. Viena, Ministeri Interior Austria, 2000
- * CORNWELL, John. *El Papa de Hitler*. Barcelona, Planeta, 2000
- * DEAGLIO, Enrico. *La banalidad del bien. Historia de Giorgio Perlasca*. Barcelona, Herder, 1997
- * DREYFUSS-ARMAND, Geneviève. *El exilio de los republicanos españoles en Francia. De la GC a la muerte de Franco*. Barcelona, Crítica, 2000
- * FABREGUET, Michel. *Mauthausen, camp de concentration national-socialiste en Autriche*. Paris, Honoré Champion, 1999
- ** FEENTRA, Eva (ed). *Noche y niebla. Españoles en Mauthausen*. Graz Karl-Fronzens- Univ. Graz, 2015
- * FINGS, Carola - HESS, Herbert - SPARING, Frank. *De la ciencia de las razas a los Campos de exterminio. Sinti y Roma bajo el régimen nazi*. Presencia Gitana Centre de Recherches Tsiganes, 1999
- * GALLEGO, Ferran. *De Munich a Auschwitz. Una historia del nazismo 1919-1945*. Barcelona, Plaza Janés, 2001
- * GOLDENSOHN, Leon. *Las entrevistas de Nuremberg*. Madrid, Taurus, 2004
- * GOLDHAGEN, D.J. *Los verdugos voluntarios de Hitler. Los alemanes corrientes y el Holocausto*. Madrid, Taurus, 1997
- ** GRAFFARD, Sylvie - TRISTAN, Leo. *Los estudiantes de la Biblia y el nazismo. Los olvidados de la historia*. Paris, Ed. Tiresias-Michel Reynauf, 1997
- * GROSS, Jan T. *Vecinos. El exterminio de la comunidad judía de Jadwadne*. Barcelona, Critica, 2002
- * GROSSMANN, Vasili. *Vie et destin*. Paris, Julliard. L'age du homme, 1983
- * GROSSMANN, Vasili - EHRENBURG, Ilya. *Le livre noir sur l'extermination des Juifs en URSS et en Pologne (1941-1945)*. Paris, Solin-Actes Sud, 1995
- ** HEGER, Heinz. *Los hombres del triángulo rosa. Memoria de un homosexual en los campos de concentración*. Madrid, Amaranto, 2002
- ** HERNANDEZ DE MIGUEL, Carlos. *Los últimos españoles de Mauthausen*. Barcelona, Ediciones B, 2015
- * HILBERG, Raul. *La Destruction des Juifs d'Europe (1988)*. Madrid, Akal, 2005

- * HORWITZ, Gordon J. *Mauthausen, ville d'Autriche 1938-1945*. Paris, Ed. du Seuil, 1992
- * KENRICK, Donald - PUXON, Grattan. *Los gitanos bajo la opresión nazi (1972)*. Toulouse, Centro estudios gitanos, 1996
- * KERSHAW, Ian. *Hitler 1889-1936*. Barcelona, Península, 2000
- * KERSHAW, Ian. *Hitler 1936-1945*. Barcelona, Península, 2000
- * KERSHAW, Ian. *Qu'est-ce que le nazisme?* Paris, Gallimard, 1997
- * KNOPP, Guido. *Los niños de Hitler*. Barcelona, Salvat, 2001
- * KOTEK, Joël - RIGOULOT, Pierre. *Los campos de la muerte. Cien años de deportación y exterminio*. Barcelona, Salvat, 2001
- * KRENTZ, Abe S. *Homosexuales en el Tercer Reich*. Barcelona, Producciones Ed., 1977
- * LANZMANN, Claude *Shoa*. Paris, Gallimard, 1998
- * LAQUEUR, Walter. *Le terrifiant Secret, la Solution Finale et l'information étouffée* Paris, Témoin NRF Gallimard, 1981
- * LE CAËR, Paul - SHEPPARD, Bob. *Mauthausen. Album memorial*. Bayeux, Heimdal, 2000
- ** LLUY TORRES, Xico. *Els nostres deportats. Republicans de les Balears als camps nazis*. Ed. Documenta Balear 2013
- * MANSON, Jean. *De la Résistance et la Déportation. Le système concentrationnaire nazi*. UNADIF, 1990
- * MINGUEZ ANAYA, Adrián Blas. *Campo de Gusen. El cementerio de los republicanos españoles*. Madrid, Memoria Viva, 2010
- * MOCZARSKI, Kazimierz. *Conversaciones con un verdugo. En la celda del teniente general SS Jurgen Stroop*. Barcelona, Alba Ed., 2008
- * MUCHNIK, Daniel. *Negocios son negocios*. Barcelona, Belacqua, 2004
- * OVERY, Richard. *Interrogatorios. El Tercer Reich en el banquillo*. Barcelona, Tusquets, 2005
- * PIKE, David Wingeate. *Espanoles en el Holocausto*. Mondadori, 2003
- * PONS PRADES, Eduardo. "Republicanos españoles en los campos de exterminio nazis", *Historia y Vida*, 30, sep. 1970

- * PONS PRADES, Eduardo - CONSTANTE, Mariano. *Los cerdos del comandante. Españoles en los campos de exterminio nazis*. Barcelona, Argos Vergara, 1978
- * RAFANAU-BOI, Marie Claude. *Odyssée pour la liberté. Les champs des prisonniers espagnols 1939-1945*. Barcelona, Omega, 1995
- * REES, Laurence. *Auschwitz, los nazis y la solución final*. Barcelona, Critica, 2005
- * RHODES, Richard. *Amos de la muerte. Los SS Einsatzgruppen y el origen del holocausto*. Barcelona, Seix Barral, 2003
- * ROIG, Montserrat. *Els catalans als camps nazis*. Barcelona, Ed. 62, 1977; reedició revisada: 2017 amb pròleg de Rosa Toran
- * ROSEMAN, Mark. *La vil·la, el llac, la reunió*. Barcelona, La Magrana, 2002
- * SALA ROSE, Rosa. *Diccionario crítico de mitos y símbolos del nazismo*. Barcelona, El Acantilado, 2003
- * SALA ROSE, Rosa. *La penúltima frontera. Fugitivos del nazismo en España*. Barcelona, Península, 2010
- * SALA, Margarida - TORAN, Rosa. *Mauthausen, crònica gràfica d'un camp de concentració*. Barcelona, MHC-Viena Ed-Amical, 2002
- * SALOU OLIVARES, Pierre et Veronique. *Los republicanos españoles en el campo de concentración de Mauthausen*. Paris, Tyresias, 2005
- * SCHOLL, Inge. *Los panfletos de la Rosa Blanca*. Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2006
- * TORAN, Rosa. *Amical de Mauthausen, lluita i record. 1962-1978-2008*. Barcelona, Amical de Mauthausen, 2008
- * TORAN, Rosa. *Els camps de concentració nazis. Paraules contra l'oblit*. Barcelona, Ed. 62/Península, 2005
- * TORAN, Rosa. *Vida i mort dels republicans als camps nazis*. Barcelona, Proa 2002
- * WIEVIORKA, Anette. *Auschwitz explicat a la meva filla*. Barcelona, Proa, 2000

1.4. Testimoniatge

- * ALDEBERT, Bernard. *Viacrucis en 50 estacions*. La Garriga, La Garriga secreta, 2015

- * ALFONSO ORTELLS, Manuel. *De Barcelona a Mauthausen (1936-1945). Diez años de mi vida*. Madrid, Memoria Viva, 2007
- * AMAT-PINIELLA, Joaquim. *K-L Reich*. Barcelona, Ed. 62, 1984
- ** AMICALE DE RAVENSBRÜCK. *Les françaises à Ravensbrück*. Paris, Gallimard, 1965
- ** ANTELME, Robert. *L'espèce humaine*. Madrid, Arena Libros, 2001
- ** APPENFELD, Aharon. *Flores de sombra*. Barcelona, Galaxia-Gutemberg, 2012
- ** APPIGNANESI, Lisa. *Los muertos perdidos*. Barcelona, Galaxia-Gutemberg, 2012
- ** BARGUEÑO, Ramon. *Mauthausen*. Ed. Pròpia
- * BARTOLI, Josep - MOLINS FABREGA, Narcís. *Campos de concentración 1939-1940*. Madrid, ACVF, 2007
- ** BASSA, David - RIBÓ, Jordi. *Memòria de l'infern*. Barcelona, Ed. 62, 2001
- ** BATISTE BAYLA, Francesc. *El sol se extinguió en Mauthausen. Vinarocenses en el infierno nazi*. Vinaròs, Ed. Antinea, 1999
- ** BERR, Hélène. *Diari*. Barcelona, Anagrama-Empúries, 2009
- ** BORRAS, *Histoire de Mauthausen. Les cinq années de deportation des republicains espagnols*. Paris, Ed. Pròpia, 1989
- ** BRUGER, Trudi. *Ante el fuego. Una memoria del holocausto*. Madrid, Aguilar, 2002
- ** BUBER-NEUMANN, Margarette. *Déportée à Ravensbrück. Déportée en Sibirie*. Paris, Pont Seuil, 1995
- ** BUERGENTHAL, Thomas. *Un niño afortunado*. Barcelona, Ed. B, 2008
- * CALCERRADA GUIJARRO, Enrique. *Republicanos españoles en Mauthausen-Gusen*. Málaga, Caligrama, 2003
- * CALVO GASCON, Juan Manuel. *Itinerarios e identidades. Republicanos aragoneses en los campos nazis*. Zaragoza, Gobierno de Aragón, 2011
- ** CARRIÓ, Jacint. *Manresa-Mauthausen-Gusen*. Manresa, Centre d'Esudis del Bages, 2001
- ** CASTEJON, Pascual - MINDAN, Joaquín. *Memoria en carne viva*. M. Castejon ed., 2005
- * CATALÀ, Neus. *De la resistencia y la deportación. 50 testimonios de mujeres españolas*. Barcelona, ADGENA, 1984
- ** CONSTANTE, Mariano. *Los años rojos. Españoles en los campos nazis*. Barcelona, Martínez Roca, 1974

- ** CONSTANCE, Mariano. *Yo fui ordenanza de los SS*. Barcelona, Martinez Roca, 1976
- ** DELBO, Charlotte. *Aucun de nous ne reviendra (1965)*. Madrid, Turpia, 2003
- ** DELBO, Charlotte. *Auschwitz et après*. Paris, Les Editions du Minuit, 1970
- * DELBO, Charlotte. *Mesure de nous jours*, 1971
- ** DURAS, Margueritte. *El dolor (1945)*. Barcelona, Plaza Janes, 1985
- * EINAT, Amela. *La cicatriz del humo*
- ** ELINA, Odette. *Sin flores ni coronas. Auschwitz-Birkenau 1944-45*. Cáceres, Periférica, 2008
- ** ESCUER GOMIS, Joan. *Memorias de un republicano español deportado al campo de Dachau*. Barcelona, Amical Mauthausen, 2008
- ** FENELON, Maria. *Tregua para una orquesta*. Barcelona, Noguer, 1981
- ** FITTKO, Lisa. *De Berlín a los Pirineos*. Madrid Anaya-Muchnick, 1997
- * FRANK, Anna. *Diari*. Barcelona, Ed. Selecta, 1959
- * FRIEDMAN, Violeta. *Mis memorias*. Barcelona, Planeta, 1996
- ** FRISTER, Roman. *La gorra o el precio de la vida*. Barcelona, Gutenberg, 1999
- * GALVEZ, Joaquín. *Tener 13 años en el 36*. Donosti, Argitaletxea, 2004
- ** GARCIA GAITERO, Prisciliano. *Mi vida en los campos de la muerte nazis*. León, Edilesa, 2005
- ** GARCIA MANZANO, Luis. *La rondalla de Mauthausen*. Toulouse, Ed. Privat, 2013
- * GARRIGA CRISTIÀ, Marcel·lí. *Un vilanoví a Buchenwald. La defensa de la República i la deportació als camps nazis*. Vilafranca del Penedès, Amical de Mauthausen i altres camps i Edicions i Propostes Culturals Andana, 2009
- ** GAULLE, Geneviève de. *La traversée de la nuit*. Paris, Ed. du Seuil, 1998
- * GIMENO FONT, Edmon. *Buchenwald-Dora-Bergen Belsen. Vivències d'un deportat*. Barcelona, Amical de Mauthausen, 2007
- ** GINZ, Petr. *Diari de Praga (1941-1942)*. Barcelona, Quaderns Crema, 2006
- * HAFFNER, Sebastián. *Historia de un alemán. Memorias 1914-1933*. Barcelona, Destino, 2005
- ** HASENCLEVER, Walter. *Olvidados* (introducción histórica de Rosa Toran) Barcelona, Baratia, 2002
- * HENRIC, Vicenç. *Memòries d'un deportat a Dachau*. Valls, Cossetania, 2004
- ** HILLESUM, Etty. *El corazón pensante de los barracones. Cartas*. Rubí, Anthropos 2001

- * HOLZMAN, Helene. *Esta niña debe vivir. Tres cuadernos 1941-1944*. Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2005
- ** HORVATH, Odon von. *Juventud sin Dios*. Madrid, Austral, 2000
- * JOFFO, Joseph. *Un saco de cenizas*. Barcelona, Debolsillo, 2017
- * KERTESZ, Imre. *Sin destino*. Barcelona, Círculo de lectores, 2000
- * KLEMPERER, Victor. *Diarios. Quiero dar testimonio hasta el final*. Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2003
- * KLEMPERER, Victor. *La lengua del Tercer Reich (1947)*, Barcelona, Ed. Minúscula, 2001
- * KLÜGER, Ruth. *Seguir viviendo*. Barcelona, Círculo de Lectores, 1992
- ** KOEPPEN, Wolfgang. *Anotaciones de Jakob Littner desde un agujero bajo tierra*. Barcelona, Alba Ed., 2004
- ** KOGON, Eugen. *L'etat SS. Le systeme des camps de concentration allemands (1947)*. Paris, Ed. du Seuil, 1993
- * LASHIER, Rutka. *El cuaderno de Rutka*. Madrid, Ed. Suma, 2008
- * LASKER-WALLFISH, Anita. *La verité en heritage. La violonceliste d'Auschwitz*. Paris, Albin Michel, 1998
- * LEVY, Primo. *Si això és un home*. Barcelona, Ed. 62, 1996
- * LEVY, Primo. *Els enfonsats i els salvats*. Barcelona, Ed. 62, 2000
- * LEVY, Primo. *La treva (1963)*. Barcelona, Ed. 62, 1997
- ** LONDON, Lise. *La madeja del tiempo. Memoria de la Resistencia*. Madrid, Ed. Del Oriente y del Mediterráneo, 1997
- ** LONDON, Lise. *La madeja del tiempo. Roja primavera*. Madrid, Ed. Del Oriente y del Mediterráneo, 1996
- * MARFIL, Jose. *J'ai survécu à l'enfer nazi*. Paris, L'Harmattan, 2003
- ** MARGOLIUS KOVALY, Heda. *Bajo una estrella cruel. Una vida en Praga (1941-1968)*. Madrid, Libros del Asteroide, 2013
- ** MARTIN ROMANI, Agapito. *Sobreviure a Mauthausen*. Valencia, Graphic 3, 1997
- ** MATA, Nacianceno. *Un canario en Mauthausen. Memorias de un superviviente del holocausto nazi*. Tenerife, Gobierno de Canarias, 2006
- ** MAYANS, Marcial. *(1936-1945) Testimoniatsges i memòries. Una nit tan llarga*. Valls, Cocetània, 2009
- ** MILLU, Liana. *El fum de Birkenau*. Barcelona, Quaderns Crema, 2005

- ** MULLER, Philipe. *Trois ans dans une chambre à gaz d'Auschwitz*. Pygmalion, Gerard Watelet, 1980
- ** NEMIROSKY, Irene. *Suite Francesa*. Barcelona, La Magrana, 2006
- ** NOVAK, Anna. *Les Beaux jours de ma jeunesse. Alice à Auschwitz*. Paris, Julliard, 1968
- * NUÑEZ TARGA, Mercè. *El carretó dels gossos. Una catalana a Ravensbrück*. Barcelona, Ed. 62, 1980
- * PAHOR, Boris. *Necrópolis*. Barcelona, Pagès Ed., 2004
- ** PAPPALETTERA, Vincenzo i Luigi. *Los SS tienen la palabra (1962)*. Barcelona, Laia, 1972
- * RAMOS, Galo. *Sobrevivir al infierno. Memorias de una víctima del nazismo*. Avilés, Nardo Villaboy, 2002
- * REICH-RANICKI, Marcel. *Mi vida*. Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2000
- * REICH-RANICKI, Teófila - KRALL, Hanna. *Fue el último instante. La vida en el gueto de Varsovia*. Barcelona, Galaxia Gutenberg, 2001
- * RINGELBLUM, Emmanuel. *Crónica del gueto de Varsovia*. Barcelona, Alba Ed., 2003
- * ROSENBERG, Otto. *Un gitano en Auschwitz*. Madrid, Amaranto, 2003
- * ROST, Nico. *Goethe en Dachau*. Barcelona, Contraescritura, 2016
- ** SANZ MATEO, Marcelino. *Francia no nos llamó*. Vinaròs, Antinea, 2006
- ** SASSOON, Agnes. *He sobrevivido*. Madrid, Flor del Viento, 2001
- * SCHNEIDER, Helga. *Déjame ir, madre*. Barcelona, Salamandra, 2002
- * SCHNEIDER, Helga. *Yo, la pequeña invitada de Hitler*. Madrid, Siruela, 2006
- * SEMPRÚN, Jorge. *El largo viaje*. Barcelona, Seix Barral, 1976
- * SEMPRÚN, Jorge. *La escritura o la vida*. Barcelona, Tusquets, 1995
- * SEMPRÚN, Jorge. *Viviré con su nombre, moriré con el mío*. Barcelona, Tusquets, 2001
- * SIMON MILL, Josep. *Quatre anys, tres mesos i onze dies a Mauthausen*. Edición propia, 2001
- * SINCA VENDRELL, Amadeu. *Lo que Dante no pudo imaginar. Mauthausen-Gusen 1940-1945*. Barcelona, Producciones Ed., 1980
- * STROUMSA, Jacques. *Tria la vida. El violinista de Auschwitz*. Barcelona, Columna, 1999
- ** SUÑER, Raimundo. *De Calaceite a Mauthausen*. Alcañiz, Centro de Est. Bajoaragoneses, 2006

- * SZMAGLEWSKA, Seweryna. *Una mujer en Birkenau*. Barcelona, Alba Ed., 2006
- ** SZPILMAN, Wladyslaw. *El pianista del ghetto de Varsovia*. Madrid, Turpial y Amaranto, 2000
- ** TEDESCHI, Giulina. *Hay un punto en la tierra*. Madrid, Letrúmero, 1996
- * TILLION, Germaine. *Ravensbrück*. Paris, Seuil, 1973
- * TOLLER, Ernst. *Una juventud en Alemania*. Barcelona, Muchnick, 1987
- * VEIL, Simone. *Una vida*. Barcelona, Clave Intelectual, 2011
- ** VENEZIA, Shlomo. *Sonderkommando*. Barcelona, RBA, 2010
- ** WASSERSTROM, Dunia. *Nunca jamás*. Madrid, Queramon Ed., 1976
- * WIESEL, Elie. *La nit. (1958)*. Barcelona, Columna-Proa, 1977

1.5. Biografia

- * ARNABAT, Ramon - TORAN, Rosa. *Eusebi Pérez Martín. Recordar per viure, viure per recordar*. Vilafranca, Aj. Vilafranca del Penedés, 2008
- ** BALLARA ABAYÀ, Joan. *Josep Simon Mill, quatre anys, tres mesos i onze dies a Mauthausen*. Ed. Autor, 2001
- ** BELENGUER, Elisenda. *Neus Català. Memòria i lluita*. Barcelona, De Barris, 2007
- ** BENEDICTO, Benjamí - TRESSERRES, Francesc. *Joan Escuer. Biografia d'un deportat a Dachau*. Barcelona, Viena Ed., 2003
- ** BLAI, F.X. - BENEYTO, À. - LARA, N. *Francisco Aura, Resistència i dignitat en front la desmemòria*, 2013
- * CALCERRADA GUIJARRO, Enrique. *Republicanos españoles en Mauthausen-Gusen*. Málaga, Caligrama, 2003
- * CALVO GASCON, Juan Manuel. *Itinerarios e identidades. Republicanos aragoneses en los campos nazis*. Zaragoza, Gobierno de Aragón, 2011
- ** CONSTANTE, M-RAZOLA, M. *Triángulo azul: los republicanos españoles en Mauthausen*. Gobierno de Aragón y Amical de Mauthausen, 2008
- ** DOERRY, Martin. *El meu cor ferit. Les cartes d'una mare als seus fills des d'un camp de concentració*. Barcelona, Columna, 2003
- * GUILLÉN, Philippe. *José Cabrero Arnal. De la République espagnole aux pages de Vaillant, la vie du créateur de Pif, le chien*. José Cabrero Arnall, nascut a Castilsabás (Huesca) va ser deportat a Mauthausen i el 1948, a França, creà un personatge de còmic el gos PIF amb el que es va fer molt famós. Loubatières, France, 2011

- ** LUENGO, Oscar. *La colina de la muerte*. Ed. Pròpia, 2003
- ** MATA MAESO, Ignacio. *Memorias de un republicano español en el holocausto* (basadas en la vida de Alfonso Maeso). Barcelona Ed. B. 2007
- ** PISA, Joaquin. *Un castillo en la niebla. Tras las huellas del deportado republicano Mariano Carilla Albalà*. Sarineña, Sariñena Ed., 2011
- ** SALVADO VALENTINES, Ramon. *Un clam de llibertat. Vivències de Josep Simon Mill, ex deportat de Mauthausen*. Saldes, Abadia Edit., 2003
- * SAN MARTIN BONCOMPTE, Josep M^a. *Memòria d'exilis i retorns*. Lleida, Pagès Ed., 2008
- ** SERRANO, David. *Un cadáver en el espejo. La odisea de Juan Camacho: Gador, Mauthausen, Montevideo*. Sabadell, Fundació Ars, 2010
- ** TORÁN, Rosa. *Josep Miret i Musté (1907-1944). Conseller de la Generalitat deportat i mort a Mauthausen. Militància política, acció institucional i lluita antifeixista*. Pròleg de Josep Fontana. Barcelona, Ed. 62, 2017
- ** TRALLERO, Mar. *Neus Català. La dona antifeixista a Europa*. Barcelona, Raval Ed., 2008
- ** VIDAL, Ximo - SENSO, Carles. *La ignominia de l'oblit. Els valencians de la Ribera als camps d'extermini nazis*. València, Univ. València, 2016
- * VILANOVA, Mercedes. *Mauthausen, después. Voces de españoles deportados*. Madrid, Cátedra, 2014
- ** WERNER, Ruth. *Olga Benario, la roja inolvidable*. Txalaparta, 1995

1.6. Còmic

- ** COSNAVA, Javier - DEL RINCÓN, R. *Las damas de la peste*. Dibbuxs, 2014.
- * COSNAVA, Javier (text) – CARRILLO Bosch, Antoni (dibuixos). *Prisionero en Mauthausen: un análisis de la culpa personal y colectiva*. Alacant, Edicions de Ponent, 2011
- * COSNAVA, Javier (text) - ACUÑA, David; CARBOS, Carlos; ESPINOSA, Sofia; MUÑOZ, Bernardo; FERNANDEZ, Javier; ZAPICO, N.B, Javier; BALDÓ, Fernando (dibuixos). *Un buen hombre*. Barcelona, Ediciones Glénat, 2009
- * COSNAVA, Javier (text) - CARBÓS, Toni (dibuixos). *Mi heroína*. Madrid, Dibbuxs, 2008
- * CROCI, Pascal. *Auschwitz*. Barcelona, Norma Editorial, 2005
- * DOUNOVETZ, Sergueï - ROCA, Paco. *El ángel de la retirada*. Bang Ediciones, 2010

- * DUFRANNE, Michel - LEROLLE, Christian - VICANOVIC, Miroral. *Triangle Rose*. Belgique, Quadrants Astrolabe, 2011
- * ENSIS, Ionnes - HERNANDEZ DE MIGUEL, Carlos. *Deportado 4443. Sus tuits ilustrados (La historia de los 9.300 españoles deportados en campos de concentración nazis)*. Barcelona, Ediciones B. SA , 2017
- ** FERNÁNDEZ DE ARRIBA, David. *Memòria i vinyetes*. (La memòria històrica a l'aula a través del còmic) - Col·lecció: Eines de Memòria, 8. Barcelona, Memorial Democràtic de Catalunya, 2018
- * GIARDINO, Vittorio. *Las aventuras de Max Fridman : La guerre d'Esagne ¡No pasarán!* Grenoble, Glénat, 2011
- * GAUTIER, Guy-Pierre - TIBURCE, Oger. *Mi guerra de La Rochelle a Dachau*. (Sobre la vida de Guy-Pierre Gautier, resistent a l'edat de la innocència i deportat a Dachau-Allach) Ed. Ponent Mon (www.ponentmon.com), 2018
- ** JASON. *Yo maté a Adolf Hitler*. Astiberri, 2008
- ** KALVELLIDO, Juan. *Exilio*. El viejo Topo, 2011
- * KATIN, Miriam. *Por nuestra cuenta. Memorias de Miriam Katin*, Ponent Mon, 2007
- * LEMELMAN, Martin. *La hija de Mendel. Gusta Lemelman Mendel*. Norma, 2010
- ** LUTES, Jason. *Berlin. Ciudad de piedras*. Asteberri, 2005
- ** LUTES, Jason. *Berlin. Ciudad de Humo*. Asteberri, 2008
- ** NURY, Fabien - VALLEE, Sylvain. *Érase una vez en Francia*. Vol.2. Norma, 2013
- ** NURY, Fabien - VALLEE, Sylvain. *Érase una vez en Francia*. Vol.1, Norma, 2014
- * OJUEL, Maria (assessorament històric) - ROS, Roser (text) - VILA, Jordi (il·lustració). *Elna, La Maternitat*. Col·lecció: Memòria dibuixada. Barcelona, Memorial Democràtic de Catalunya, 2018
- * PEIDRO, Jordi. *Esperaré siempre tu regreso (sobre la vida de Francisco Aura Boronat)*. València, Desfiladero Ediciones, 2016
- * PUIG, Pere. *Cuando los ogros se quedan solos* (adaptació lliure per a infants de l'obra *Eichmann a Jerusalem, un informe sobre la banalitat del mal*, escrit per Hannah Arendt). Cánovas, Ed. Protens, 2012
- * SPIEGELMAN, Art. *Maus 1973-1991*. Barcelona, Planeta, 2001
- * ROCA, Paco. *Los surcos del azar*. Bilbao, Astiberri, 2013
- * RUBIO, Salva - COLOMBO, Pedro J. - LANDA, Aintzane. *Le photographe de Mauthausen*. Bruxelles, Le Lombard, 2017
- * RUBIO, Salva. *El fotógrafo de Mauthausen*. Barcelona, Norma Editorial, 2018
- * TARDI, Jacques. *René Tardi, prisioner au Stalag IIB (1ª parte)*. Norma, 2012

- * TARDI, Jacques. *Yo, René Tardi, prisionero de guerra en Stalag IIB (2ª parte)*. Norma, 2015
- * VACCARO, Eddy - DUCODRAY, Aurélien. *Young (Tunis 1911-Auschwitz 1945)*. Ed. Futurópolis, 2013

1.7. Dictionaris

- *Diccionario de la memoria colectiva*. VINYES, Ricard (director)-VARIOS AUTORES. Gedisa Editorial, 2018
- *Diccionario bibliográfico de los escritores, editoriales y revistas del exilio republicano de 1939*. GEXEL-CEFID Grupo de Estudios del Exilio Literario. Coordinación: Manuel Aznar Soler y José Ramón Lopez Garcia. Editorial Renacimiento, 2017

19

2. PEL·LÍCULES

- Les sinopsis de moltes d'aquestes pel·lícules es poden trobar a: <http://filmaffiny.com/es>
- Llibres recomanats per seleccionar i comentar pel·lícules:
 - *Las cien mejores películas sobre el nazismo*. CARMONA, Luis Miguel. Cacitel.S.L. Madrid, 2005
 - *Tractar la memòria a l'aula a través del cinema (Eines de Memòria 7)* BREU PANYELLA, Ramon i TRIBÓ, Gemma. Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya (en col·laboració amb el Departament d'Ensenyament), 2015

2.1. Ficció

Adiós muchachos, adiós

Director: Louis Malle, França, 1987

Malle és un director que ha abordat freqüentment la implicació de França en el sistema nazi després de la derrota contra Alemanya el 1940, per exemple, amb la pel·lícula *Lucien Lacombe* o aquesta que ens referim ara, on la persecució dels jueus francesos s'explora en tota seva cruesa. Malle utilitza fets autobiogràfics per explicar-nos la història d'un internat catòlic francès que un mal dia, després de la derrota a la guerra, veu arribar a un noi callat, misteriós, enigmàtic, però brillant. Ningú sap res d'ell ni es donen més explicacions, però

l'arribada de col·laboracionistes i alemanys a la zona desentranyarà, desgraciadament, la veritat.

Aimée y Jaguar

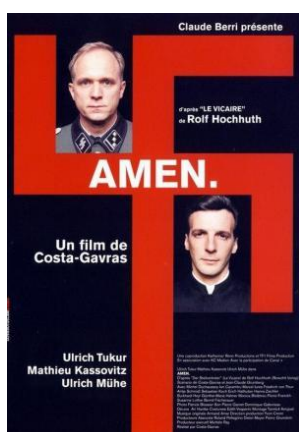
Director: Max Faberböck

Basada en fets reals (novel·la d'Erika Fischer), aquesta pel·lícula alemanya es compon, en parts iguals, de drama i romanticisme. Va ser nominada al Globus d'Or com a millor pel·lícula estrangera i va guanyar l'Ós de Plata al Festival de Berlín de 1999.

Al Berlín de la II Guerra Mundial, Lilly, esposa d'un oficial nazi, mestressa de casa i mare de quatre fills, porta una vida convencional. Felice és jueva i treballa per a un diari nazi sota un nom fals, a més de subministrar informació a la Resistència.

Quan es coneixen inicien una història d'amor apassionada.

Amén

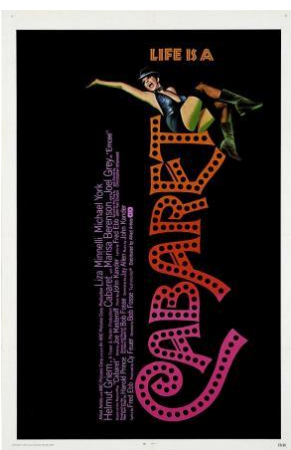

Director: Constantin Costa-Gavras, França, Alemanya,
Romania, USA, 2002

Dos sistemes: d'una banda, la maquinària nazi i, de l'altra, la diplomàcia del Vaticà i dels aliats. Dos homes lluiten des de dins del sistema. El primer és Kurt Gerstein (personatge real), químic i membre de les SS que s'encarrega de subministrar el gas Ziklon B als camps de la mort. Però això no li impedeix denunciar els crims nazis als aliats, al Papa i fins i tot als membres de l'Església alemanya a la qual pertany, jugant-se d'aquesta manera la seva vida i la de la seva família. El segon, Ricardo, és un jove jesuïta que representa tots els sacerdots que van saber oposar-se a la barbàrie, pagant-ho moltes

vegades amb la seva pròpia vida. Kurt Gerstein sabia el que passava i volia que el món sencer també ho sabés. La pel·lícula denuncia la indiferència de tots aquells que sabien el que succeïa i van decidir callar.

Cabaret

Director: Bob Fosse

Celebèrrima pel·lícula guanyadora de diversos Oscar en 1972, entre ells la de millor pel·lícula i actriu –una incommensurable Liza Minelli-. Basat en el llibre d'Isherwood *Adéu a Berlín* i en un musical d'èxit a Broadway.

L'acció discorre al Berlín dels anys 30, amb una història d'amor entre una ballarina de cabaret i un jove estudiant anglès. Alhora es narra l'ascens del nazisme, la seva arribada al poder i les conseqüències per a aquest món de la nit i pel que serà

considerat com a música "degenerada" i producte cultural de jueus. Un clàssic que reflecteix el pas de les llibertats de Weimar al totalitarisme excloent de la dictadura de Hitler.

Charlotte Gray

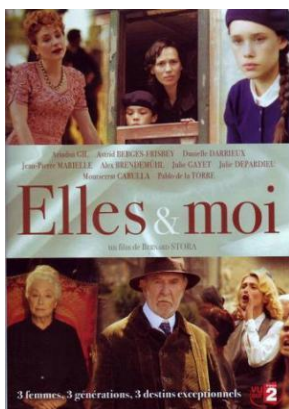

Director: Gillian Armstrong

Una jove infermera anglesa, amb bon domini del francès, és entrenada pel servei secret per servir d'enllaç a la Resistència. Tan bon punt és llançada en paracaigudes, però, la seva missió es complica. Mentre tracta de trobar pistes sobre el seu xicot, un aviador britànic derribat sobre la França ocupada, descobrirà que una cosa imprevista: salvar la vida a dos nens jueus, es convertirà en l'objectiu més important de la seva vida. Una intensa història d'espies i sentiments, amb una actriu que mai defrauda: Cate Blanchett.

21

Elles i jo (Elles et moi)

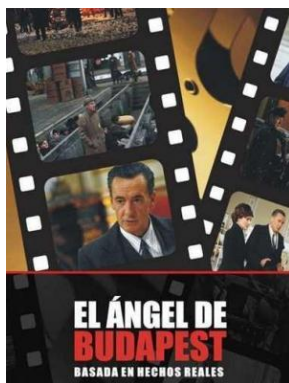

Director: Bernard Stora, 2009

(Minisèrie en 2 capítols franco-catalana que van emetre a TV3).

Gener 1939. La caiguda de Barcelona consagra la desfeta dels republicans. Cinc-centes mil persones escullen l'exili. "Elles i jo" segueix el destí de la família Esteva durant aquests mesos terribles i els cinc anys de guerra que seguiran.

El ángel de Budapest

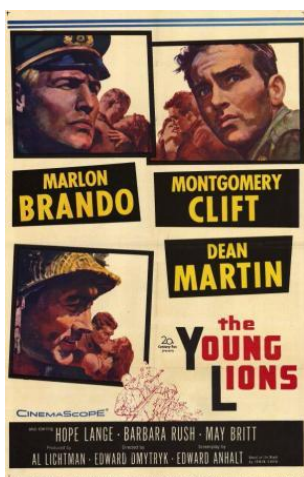

Director: Luis Oliveros

Boomerang i TVE, Espanya, 2001

Budapest, 1944. En plena Segona Guerra Mundial (1939-1945), Adolf Eichmann dirigeix la deportació massiva de jueus hongaresos al camp d'extermini d'Auschwitz. Àngel Sanz Briz (Saragossa, 1910-Roma, 1980), un diplomàtic de l'ambaixada espanyola a Budapest, va utilitzar tots els mitjans al seu abast per salvar el major nombre de vides possible. Per a això, va emetre milers de visats i passaports que garantien la immunitat dels seus portadors, que van arribar a burlar en ocasions les autoritats alemanyes i els seus col·laboradors hongaresos. La seva activitat va cessar quan, el desembre de 1944, li van ordenar tornar a Espanya. Havia aconseguit salvar gairebé 5.000 jueus. Des de llavors, se'l coneix com "L'Àngel de Budapest".

El baile de los malditos

Director: Edward Dmytryk

Estrenada el 1958 i protagonitzada per Marlon Brando (Premi Golden), entra de ple en els clarobscurs de la II Guerra Mundial i el règim nazi.

El film es basa en la novel·la homònima d'Irwin Shaw i narra la vida de tres militars: dos nord-americans, dels quals un és jueu i viu la guerra com una qüestió d'honor, mentre l'altre és un arribista i defensor d'una societat de classes. En el bàndol alemany, però, un jove oficial idealista es toparà frontalment amb els mètodes nazis.

Els tres es trobaran gairebé al final de la guerra en un camp de concentració.

22

El buen alemán

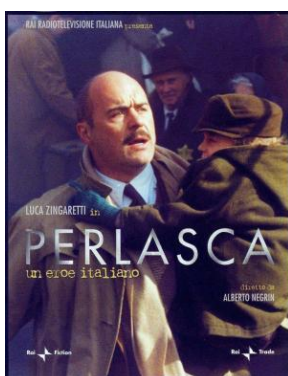

Director: Steven Soderbergh

Tot just acabada la Segona Guerra Mundial, Jake Geismer, periodista americà, torna a Berlín, després d'alguns anys, per cobrir la conferència de Postdam. De manera inesperada, es troba amb Lena, la seva antiga amant, una jueva casada amb un oficial SS que, incomprensiblement, ha sobreviscut indemne a l'Holocaust.

Rodada en blanc i negre, amb ambientació i actuacions dignes del millor cinema negre dels 40, *El bon alemany* tracta alguns temes delicats de la història recent, com el reclutament de científics nazis per part dels Estats Units.

El cónsul Perlasca

Director: Alberto Negrin, Itàlia, 2002

Basada en la història real de Giorgio Perlasca que va usurpar un càrrec en la legació espanyola a Budapest durant l'ocupació alemanya.

El Diario de Ana Frank

Director: George Stevens

Guió de Frances Goodrich i Albert Hackett, basada en l'obra teatral del mateix nom guanyadora d'un premi Pulitzer el 1959 (inspirada al seu torn en els diaris d'Anna Frank). El film va ser guanyador de tres Oscars (actriu de repartiment a Shelley Winters, direcció artística i millor fotografia).

Una èpica adaptació cinematogràfica d'un dels documents més colpidors que hagin aparegut després de la segona guerra mundial: el diari d'Anna Frank, una nena jueva de 13 anys.

23

El ejército de las sombras

Director: Jean-Pierre Melville, 1969

Adaptació d'una novel·la de Joseph Kessel, *L'exercit de les ombres*, és una història sobre la Resistència francesa durant l'ocupació nazi el 1942. Gerbier és un enginyer que s'ha unit a aquesta Resistència, però és capturat per la policia col·laboracionista i retingut en un camp de concentració, d'on aconsegueix escapar després de ser torturat.

La pel·lícula de 1969 va ser restaurada el 2006, amb la qual cosa va guanyar en intensitat. És una finestra oberta per conèixer les condicions dures i perilloses de la Resistència francesa als nazis, la lluita desesperada després de l'estrepitosa derrota d'aquells.

Compta amb un elenc de grans actors encapçalats per Lino Ventura.

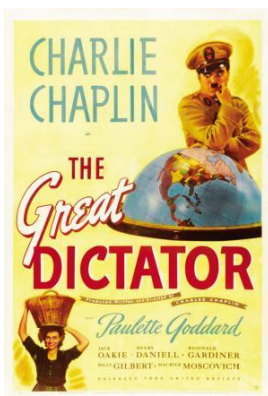
El extraño

Director: Orson Welles

Pel·lícula filmada en 1946, dirigida i protagonitzada per Orson Welles. El mèrit és que amb la veritat de l'horror de l'Holocaust encara molt recent, si no present, Orson Welles aborda la necessitat de perseguir els criminals que el van perpetrar i detenir-los allà on s'amaguin perquè paguin pel que van fer. Wilson és un membre de la comissió de crims de guerra que està buscant a Franz Kindler, un dels cervells de l'Holocaust, que ha esborrat el rastre de la seva identitat. L'única pista que li queda és la fascinació del criminal nazi pels rellotges antics.

El gran dictador

Director: Charles Chaplin

El 1940, amb la guerra ja començada, Charles Chaplin decideix fer el pas de produir, dirigir i protagonitzar una pel·lícula molt crítica amb la política i figura de Hitler. De la primera, en fa mofa de l'absurd dels seus ideals: exterminar la raça jueva i dominar el món (memorables els seus discursos amb "alemany" i l'escena amb el globus terraqüi). De la figura de Hitler es burla amb fina ironia titllant de narcisista i infantil, sempre al límit del ridícul.

En un país imaginari, Tomenia, el dictador Hynkel decideix conquerir el món i acabar amb els jueus; al mateix temps transcorre la vida d'un barber jueu amnèsic a causa d'un accident

a la Gran Guerra.

24

El hijo de Saul (Son of Saul)

Director: László Nemes, 2015

Drama-Holocaust-II Guerra Mundial. Nazisme.

L'any 1944, durant l'horror del camp de concentració d'Auschwitz, un presoner jueu hongarès anomenat Saul, membre dels 'Sonderkommando' –encarregats de cremar els cadàvers dels presoners gasejats només arribar al camp i netejar les càmeres de gas-, troba certa supervivència moral tractant de salvar dels forns crematoris el cos d'un nen que pren com a fill.

El hundimiento

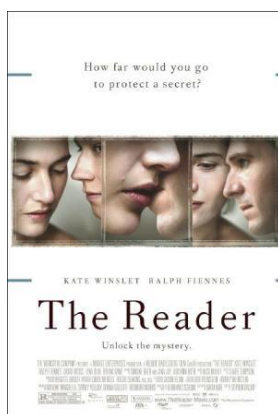
Director: Olivier Hirschbiegel

Basat en la novel·la de Joachim Fest, aquest film va ser nominat a la Millor pel·lícula de parla no anglesa en els Oscars.

Berlín, abril de 1945: Una nació està a punt d'ensorrar-se. Una aferrissada batalla es lliura als carrers de la capital. Hitler (Bruno Ganz) i el seu cercle de confiança s'han atrinxerat al búnquer del Führer. Entre ells es troba Traudl Junge (Alexandra Maria Lara), secretària personal d'Hitler. A l'exterior, la situació s'agreuja. Tot i que Berlín ja no pot resistir més, el Führer es nega a abandonar la ciutat. Mentre el sagnant pes de la guerra cau sobre els seus últims defensors, Hitler, acompanyat d'Eva Braun (Juliane Köhler), prepara el seu comiat final.

Köhler), prepara el seu comiat final.

El lector (The reader)

Director: Stephen Daldry

Basada en la novel·la del mateix nom *The reader* se situa en l'Alemanya de la postguerra i ens convida a reflexionar sobre el que per a cadascú és més important a la vida: l'amor, tot i les terribles veritats que pot amagar o la veritat, tot i el gran amor que es professi a una persona estimada que arrossega un passat horrible.

Un jove estudiant de dret torna a trobar-se amb la seva antiga amant quan va casualment a un judici contra botxins de l'Alemanya nazi. Llavors descobrirà que guardava diversos secrets. Superbes interpretacions de Ralph Fiennes i Kate

Winslet, la qual va guanyar l'Oscar com a millor actriu.

25

El libro negro

Director: Paul Verhoeven

Una jove jueva holandesa escapa a la destrucció de la llar on l'amagaven i ha de buscar nou refugi. En la seva fugida és ajudada per la Resistència, per a la qual acabarà treballant en una perillosa missió: infiltrar-se al quarter general de la Gestapo. Per a això haurà seduir a l'oficial al comandament; la seducció, però, serà mútua i farà que tot es compliqui.

El nen de Buchenwald

Director: Philipp Kadelbach, Alemanya, 2015

Basada en l'obra de Bruno Apitz (*Nackt unter Wölfen/ Nu entre els llops*)

A l'abril de 1943, mentre que la seva dona està esperant un fill, Hans Pippig va ser deportat al camp de concentració de Buchenwald. En arribar, el Kapo Höfel André (al capdavant d'una xarxa de resistència dins el camp) el pren sota la seva protecció, en memòria de l'amistat que sentia pel seu pare. Unes setmanes abans de l'alliberament de Buchenwald, un polonès, Marian, arriba al camp amb una maleta en la qual Hans descobreix un nen jueu de 3 anys, Stefan. Si els SS el descobreixen el mataran. Hans, el Kapo Höfel i un grup de presoners decideixen protegir-lo, malgrat el perill que representa per a les seves vides. Höfel i Marian són torturats durant setmanes per una SS sàdica, però no admeten res sobre el nen i els seus protectors. Tot i l'amenaça de mort que pesa sobre ell, Hans està desesperat per salvar Stefan en el qual veu al nen que havia de tenir abans de ser deportats. El nen es converteix en un símbol de l'esperança i del futur a l'infern del captiveri.

El noveno día (Der neunte Tag)

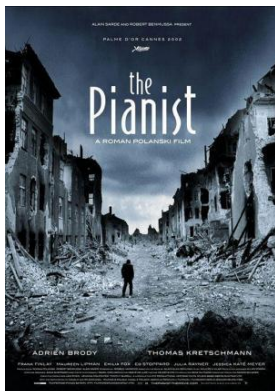

Director: Volker Schlöndorff, Alemanya, Luxemburg, 2004

Narra la història del sacerdot catòlic Henri Kremer, presoner en un camp de concentració per negar-se a seguir les lleis racistes de Hitler. A més, Kremer va ser amenaçat amb la mort de la seva família i companys si no convencia el bisbe de Luxemburg perquè es comprometés amb el règim nazi.

26

El pianista del Gueto de Varsovia (The pianist)

Direcció: Roman Polanski, 2002

Guió: Ronald Harwood; basat en la novel·la *El pianista del gueto de Varsovia* de Wladyslaw Szpilman. Autobiogràfica.

El portero de noche

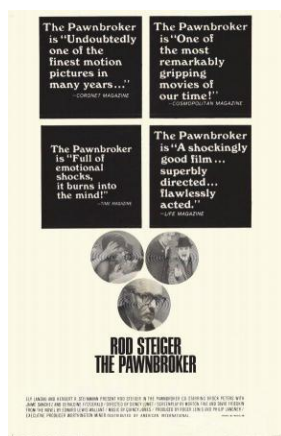

Directora: Liliana Cavani

Protagonitzada per Dirk Bogarde, Charlotte Rampling, Phillipe Leroy i Gabriele Ferzetti.

Max, antic oficial de les SS, viu sota l'anònim uniforme d'un porter de nit en un hotel de Viena. Els seus antics companys, que ocupen ara posicions d'importància, han aconseguit fer callar les febles veus dels seus complexos de culpabilitat, organitzant entre ells judicis falsos per a cada un dels membres del grup.

El prestamista

Director: Sidney Lumet

Gran pel·lícula de Lumet –una de les primeres a tenir l'Holocaust com a teló de fons, 1964- i colpidora actuació d'un Rod Steiger immers de ple en el seu paper de supervivent de la Shoà. El guió aborda la vida plena de records dolorosos de Sol Nazerman, un prestador jueu a Harlem que a la lluita per la subsistència entre brivalls, prostitutes i delinqüents, hi suma el seu turment constant en recordar l'assassinat de la seva família per part dels nazis i els horrors del camp d'extermini. Lumet encerta en descriure el xoc traumàtic dels pocs que van aconseguir vèncer la mort a canvi de mantenir una vida destruïda i alterada sense remei per culpa de la ideologia més salvatge.

27

El tren de la vida

Director: Radu Mihaileanu, 1998

Guió: Un grup de jueus d'un poble de l'Europa de l'est, per tal d'evitar ser capturats i deportats pels nazis, organitzen un comboi, simulant que es tracta d'un tren de presoners.

El último tren a Auschwitz

Director: Joseph Vilsmaier, Alemanya, República Txeca, 2006

Alemanya, 1943. Els nazis es proposen eliminar definitivament tots els jueus de Berlín. Més de 70.000 ja han estat deportats. A l'abril de 1943, surt de l'estació de Grunewald cap a Auschwitz un tren amb 688 jueus. Durant sis dies, els passatgers hauran de patir calor, fam i set. En la seva desesperació, alguns intenten fugir; entre ells, Henry (Gedeon Burkhard), Lea (Lale Yavas) i Ruth (Sibel Kekilli). Però el temps apressa perquè Auschwitz està cada vegada més a prop.

El último metro

Director: François Truffaut, 1980

128 min.

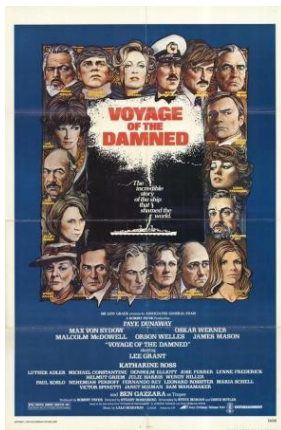
Truffaut realitza un homenatge al teatre i per a aix   escull una   poca on va jugar el paper de principal divers   per a una població que patia. Es tracta del París ocupat pels nazis i la representació d'una obra d'un autor jueu que s'amaga en el seu propi teatre, el Metro.

Alhora que la representació ha de tirar endavant cada dia, es crea una perillosa realitat on tots corren perill: el director amagat, la seva dona, que ha de dissimular la seva fugida, la companyia amb els seus variats components i un exterior fosc on la Gestapo i els col·laboracionistes esperen qualsevol senyal per iniciar la caça del jueu o del Resistent.

28

El viaje de los malditos

Director: Stuart Rosenberg, 1977

Basada en fets reals, és una adaptació de la novel·la hom  nima de Max Gordon-Witts i Gordon Thomas: el viatge de 937 jueus alemanys a l'Havana el 1939 com a maniobra de propaganda del règim nazi.

Tots els passatgers del transatlàntic es creuen lliures de la persecució, però quan arriben a port el vaixell gira cua i torna a Alemanya. Davant la indiferència de la resta de països, els passatgers desesperats comencen a embogir o a suïcidar-se. Un film que descriu els primers passos que van conduir a l'horror final de l'Holocaust.

En nombre de todos los m  os (Au nom de tous les miens)

Director: Robert Enrico, 1983

Història d'un grup de jueus durant la II Guerra Mundial, i les seves vicissituds en diversos camps de concentració, d'on només un en surt amb vida. Finalitzada la contesa, aquest supervivent emigrar   als Estats Units per començar una nova vida.

(Pot veure's a internet a:

<https://gloria.tv/video/YdD3K3K8kAn76uBJcT2tuiwyM>)

En un lugar de África

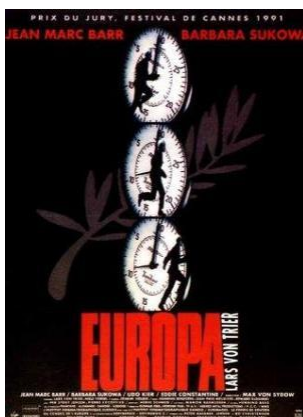
Director: Caroline Link

Adaptació del llibre autobiogràfic de Stefanie Zweig del mateix títol. Oscar a la millor pel·lícula estrangera de 2003. *En un lloc d'Àfrica* narra el viatge a Kenya de la família jueva alemanya Redlich, fugint del nazisme, allà comencen de zero treballant en una granja a meitat del no-res.

Al treball dur i la realitat del dia a dia –els Redlich passen de ser una família benestant de Breslau a ser uns grangers emigrats a sou d'un propietari-, s'hi sumen les notícies encara pitjors que arriben d'Europa: la guerra i la deportació dels seus familiars més estimats. De mica en mica, els Redlich s'arrelen a Kenya, i comencen a estimar-se una terra i una gent que els acullen amb un somriure, a diferència de la seva Alemanya natal.

29

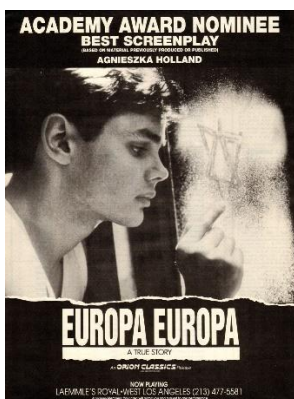
Europa

Director: Lars Von Traer

Alemanya. Octubre de 1945. Un jove idealista nord-americà decideix viatjar per contribuir a la reconstrucció d'un país devastat per la guerra. Però allà trobarà alguna cosa més: la tasca dels aliats que inicien un procés de "desnazificació" sense pietat, excepte per als amics, una població on abunden els partisans simpatitzants del règim nazi que atempten contra les forces estrangeres i els jueus exiliats que tornen al país per ocupar càrrecs de rellevància. El nostre protagonista començarà a treballar, en un lloc inquietant, com a revisor de la companyia de trens Zentropa, encarregada de transportar els jueus als camps d'extermini durant el govern de Hitler.

Europa, Europa

Direcció i guió: Agnieszka Holland, 1990

Coproducció: Alemanya-França-Polònia

Actors: Marco Hofschneider i Julie Delpy

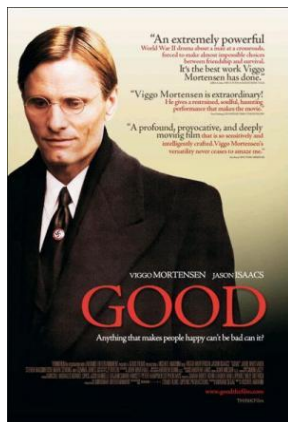
Durada: 115'

Temes clau: Holocaust, 2a Guerra Mundial. Diversos premis, entre ells Globus d'Or a la millor pel·lícula estrangera (1991) i nominació a l'Oscar per millor guió adaptat.

Història autobiogràfica que narra la trajectòria de Solomon Perel, des de la Nit dels Vidres Trencats fins a la fi de la 2a Guerra Mundial. La major part de la seva família, sota els efectes de la persecució nazi, acaba sent exterminada, després de ser deportada d'Alemanya a Polònia, mentre que ell aconsegueix escapar. Internat a un orfanat soviètic, després de l'atac alemany a la URSS és reclutat pels alemanys, i tot fent-se passar per ari, escapa de l'extermini. A punt de caure Berlín en mans dels russos, s'entrega a l'Exèrcit Roig. El film acaba amb el retrobament amb un dels seus germans, supervivent d'un camp de concentració. Solomon Perel, a la fi de la guerra, va emigrar a

Palestina. Al llarg de la pel·lícula, es fan palesos tots els enganys de Solomon per tal de sobreviure, sempre amb la por planant sobre ell.

Good

Director: Vicente Amorim

Good Films i Miromar Entertainment, Regne Unit, 2008

John Halder, professor de literatura a l'Alemanya dels anys 30, és un "bon" (*good*) ciutadà que a poc a poc comença a sentir-se seduït per les idees nazis. Els problemes familiars Halder (una dona neuròtica, dos fills que requereixen atenció i una mare que pateix demència senil) el porten a publicar una novel·la en la qual advoca per l'eutanàsia compassiva. El seu llibre li resulta molt útil al règim per donar suport a la propaganda governamental i, gràcies a això, Halder triomfa com a escriptor. L'èxit el du a prendre decisions aparentment irrelevants, però que poden tenir devastadores conseqüències per a les persones

que l'envolten...

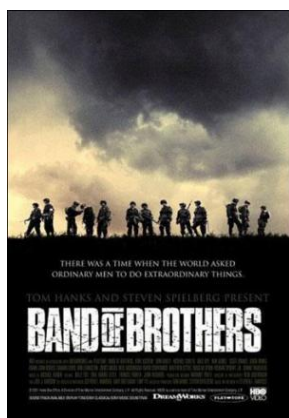
Ghetto

Director: Juzenas Audrius

Basada en fets reals, *Ghetto* narra les vicissituds d'una companyia d'actors jueus a Vïlnius (Lituània) durant l'ocupació nazi. El comandant alemany Kittel té la missió d'exterminar o deportar tots els jueus que pugui, però al mateix temps la manca d'efectius l'obliga a utilitzar els seus serveis per a moltes de les tasques encomanades, com ara la persecució dels condemnats.

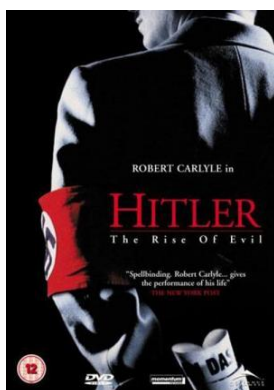
Hermanos de sangre (Band of brothers)

Hermanos de sangre va ser una celebrada sèrie de televisió estrenada el 2001 i produïda per Steven Spielberg i Tom Hanks. Narra la història d'una companyia d'infanteria de l'exèrcit americà (l'Easy Company) durant la Segona Guerra Mundial, des del desembarcament de Normandia fins a la seva arribada a Berlín.

En l'episodi novè, titulat "Por qué combatimos", la companyia es topa, en el seu avanç, amb l'aclaparadora realitat dels camps de concentració. Un dels films més fidels i millor documentats entre els innombrables que narren aquells fets.

Hitler, el reinado del mal

Director: Christian Duguay

Excel·lent recreació de l'ascens de Hitler al poder, interpretat per un sempre solvent Robert Carlyle, al qui acompanya un elenc de notables actors. La pel·lícula analitza la figura de Hitler com a persona, i el representa com una persona amb trets autoritaris des seva joventut, com un histriònic que va trobar el seu moment en la història on va despuntar per la seva grotesca figura i la seva més que perillosa ideologia que va dur a la guerra, a l'genocidi, i en definitiva al desastre, tot Europa.

Tot i que en coneixem el final, la pel·lícula ens mostra el camí de Hitler cap al poder, de manera inquietant i ferma. També hi apareixen les poques veus crítiques que es van aixecar contra ell i que van ser esclafades ben aviat.

31

La caída de los dioses

Director: Luchino Visconti

Un dels aspectes més controvertits del que els alemanys anomenen "el passat sense superar" és la complicitat dels grans grups industrials del país amb el règim nazi. Krupp, Porsche, Mercedes-Benz, Thyssen, I.G. Farben (les actuals Basf i Bayer, implicada en l'elaboració del Zyklon B, el gas letal d'Auschwitz) i tants d'altres, no només van contribuir a l'esforç de guerra nazi, sinó que van utilitzar mà d'obra esclava. Aquesta pel·lícula, amb els grans actors i la sumptuositat pròpia de Visconti, narra una d'aquestes sagues infernals.

La caja de música

Director: Costa Gavras, 1989

Guanyadora de l'Ós d'or de Berlín de 1990.

El film està protagonitzat per Jessica Lange (nominada a l'Oscar) i Armin Mueller-Stahl, i relata com una advocada criminalista ha de defensar al seu pare, emigrant hongarès als Estats Units, de l'acusació de crims contra la humanitat, per haver estat col·laboracionista al seu país natal quan estava ocupat pels nazis.

La calle de las rosas

Directora: Margarethe von Trotta

Coproducció Alemanya-Holanda, 2003.

Alemanya, 2001. Després de la mort del seu pare, Hannah Weinstein, una periodista novaïorquesa d'origen jueu, decideix esbrinar què va passar el 1943 a Berlín quan la seva mare, Ruth, i la seva àvia van ser separades pels nazis. Les seves investigacions la porten a la capital alemanya. Allà Lena Fischer li explica com va salvar la vida de Ruth quan els últims jueus de la ciutat van ser assetjats per ordre de Goebbels al febrer de 1943, moment a partir del qual la petita Ruth ja no va tornar a

veure la seva mare.

32

La cinta blanca

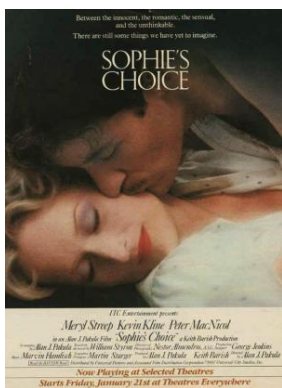
Director: Michael Haneke

Nominada als grans premis cinematogràfics del 2010 i Palma d'Or al Festival de Cannes, Michael Haneke dissectiona l'estricta societat protestant d'Alemanya situant la història en un poble de principis de segle XX.

A través de la descripció de diversos personatges observem les fòbies, la intolerància i les perversions que, madurant a poc a poc i passant del món del subconscient a la realitat, van ser característiques del nazisme posterior. La pel·lícula se centra especialment en l'educació i el tracte que van rebre molts nens i adolescents alemanys que conformaran anys després la societat

que va donar pas al nazisme.

La decisión de Sophie

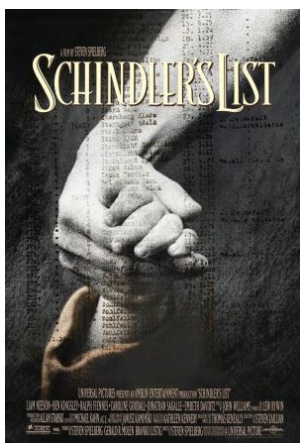
Director: Alan J. Pakula

Sophie, una supervivent polonesa d'Auschwitz arribada a Nova York, haurà d'enfrontar-ara a una nova bogeria: l'amor apassionat i devorador d'un jueu obsessionat amb l'Holocaust.

Una pel·lícula sobre la dificultat d'escapar al record del camp d'extermini, plena de moments intensos i de genials interpretacions.

Oscar per a Meryl Streep a la millor actriu principal.

La lista de Schindler

Director: Steven Spielberg, (USA, 1993) (França, Alemanya, Romania, USA, 2002)

Basada en la història real de l'empresari Schindler durant l'Holocaust.

Explica la història d'Oskar Schindler, un empresari alemany que va salvar les vides d'un miler de jueus polonesos durant l'Holocaust. Està basada en la novel·la *L'arca de Schindler*, escrita per Thomas Keneally. Va aconseguir desenes de premis, entre els quals hi ha 7 Oscars (millor pel·lícula, millor director, millor guió adaptat, millor muntatge, millor banda sonora, millor direcció artística i millor fotografia).

33

La lladre de llibres

Director: Brian Percival. 2014

Basada en la novel·la escrita per Markus Zusak, és una pel·lícula ambientada a l'Alemanya nazi, entre els anys 1938-1942. Liesel (Sophie Nélisse), la protagonista, és una nena molt especial i ja es veu des del començament la seva maduresa davant la desoladora situació en què es veu involucrada. Intenta viure una vida normal amb els seus nous pares, però els constants esdeveniments bèl·lics, de discriminació i mort, no li ho permeten. Per poder sobreviure en aquesta realitat s'aferra a la lectura de llibres que li permeten tenir un pensament propi i adonar-se de la immoralitat en què viu la societat nazi.

La llave de Sara (Elle s'appelait Sarah)

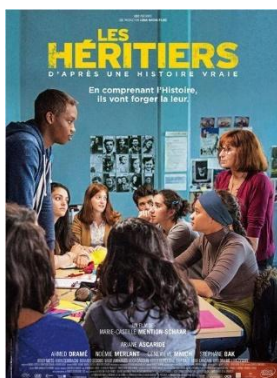

Director: Gilles Paquet-Brenner, França, 2010

Productora: Hugo Productions

Al maig de 2002, a Julia Jarmond, una periodista americana establerta a París des de fa vint anys, li encarreguen un article amb motiu del seixantè aniversari d'una batuda contra els jueus. Júlia, casada amb Bertrand Tézac, amb el qual té una filla d'onze anys, anirà coneixent a poc a poc els esdeveniments del fatídic any 1942, entre ells la història de Sarah, una jove que, curiosament, està relacionada amb la seva família política, els Tézac. Després d'aquest descobriment, no descansarà fins a conèixer quin va ser el destí de Sarah i quina és la seva relació amb la família del seu marit. Adaptació del best-seller de Tatiana de Rosnay.

La professora d'història (Les héritiers)

Directora: Marie-Castille Mention-Schaar, França, 2014

Anne Gueguen és una professora d'història d'institut que es preocupa pels problemes dels seus alumnes. Aquest any, com sempre, l'Anne té un grup difícil. Frustrada pel seu materialisme i la falta d'ambició, Anne desafia els seus alumnes a participar en un concurs nacional sobre el que significa ser adolescent en un camp de concentració nazi. L'Anne usa tota la seva energia i creativitat per captar l'atenció dels seus alumnes i motivar-los. A mesura que el termini s'apropa, els joves comencen a obrir-se als altres i a creure en si mateixos. Un projecte que canviarà les seves vides.

34

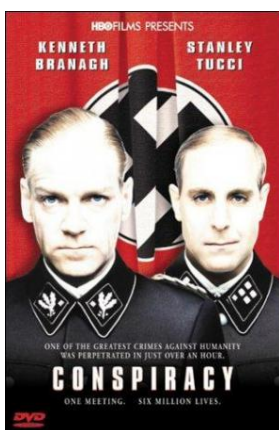
La Redada (La Rafle)

Directora: Roselyne Bosch. França, 2010

La nit del 16 de juliol de 1942, 4.500 gendarmes del govern col·laboracionista del Mariscal Pétain, que havia signat un pacte amb Hitler i acceptat l'ocupació de França per part de l'exèrcit alemany, van realitzar una gegantesca batuda a París, en què 13.152 jueus van ser arrestats, i posteriorment tancats en condicions inhumanes, al Velòdrom d'hivern. Estava previst detenir 27.391 jueus, però, encara que la majoria dels francesos van ser col·laboracionistes, una minoria va participar en la Resistència, tant passiva com activa, enfront de l'invasor. La desobediència civil de molts ciutadans i d'alguns funcionaris va permetre que bona part dels que havien estat prèviament fitxats i marcats amb l'estrella groga poguessin escapar.

La solución final

Director: Frank Pierson, 2001

El 20 de gener de 1942, líders del partit nazi i oficials del govern alemany van mantenir una reunió secreta als afores de Berlín per planificar l'anomenada "solució final", és a dir, l'extermini dels jueus. Aquesta pel·lícula és una recreació històrica de la Conferència de Wannsee, presidida per Reinhard Heydrich, general de les S.S. i màxim responsable de la seguretat del Tercer Reich.

(Pot veure's a internet a:

<https://gloria.tv/video/LSS2PrambaYE39epnzHaCFrqd>)

La tregua

Director: Francesco Rosi

Basada en un dels llibres autobiogràfics de Primo Levi dedicats a l'Holocaust (*La trega*), reflecteix fidelment les vivències dels presos italians, alliberats del camp d'extermini d'Auschwitz per part de l'exèrcit soviètic, en el seu llarg periple de retorn a Itàlia. La gran majoria d'ells eren jueus. Sorprenentment, es va trigar més d'un any en fer les gestions per permetre que poguessin tornar a casa seva.

John Turturro encarna excel·lentment a Primo Levi en un film premiat al Festival de Cannes.

35

La ventana de enfrente

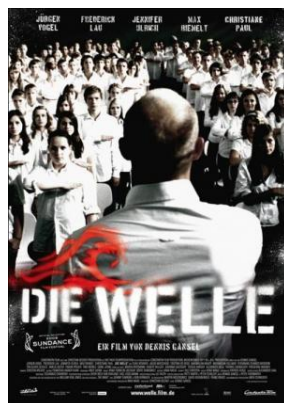

Director: Ferzan Özpetek

Coproducció d'Itàlia-Gran Bretanya-Turquia-Portugal. Drama romàntic. Va obtenir un gran èxit de taquilla i crítica, especialment a Itàlia on va guanyar cinc premis David de Donatello.

Giovanna fa nou anys que viu feliçment casada. Treballa en una granja de pollastres, cuina pastissos per a un cafè local i té cura dels nens. Tot va bé fins que el seu marit porta a casa un home amnèsic que ha trobat al carrer.

La ola

Director: Denis Gansel

Perquè els seus alumnes compreguin millor el que és el totalitarisme, un jove professor d'institut decideix dur a terme un experiment: convertir la seva classe durant una setmana en un petit grup totalitari. Amb una rapidesa inquietant, el que comença com un joc s'anirà apoderant de les seves vides...

Creies que Hitler i els nazis són coses del passat? Que ja no poden tornar a aparèixer? Aquesta pel·lícula et farà canviar d'opinió i et posarà en guàrdia contra la barbàrie que tots portem a flor de pell, esperant que algú la desperti.

La vida es bella

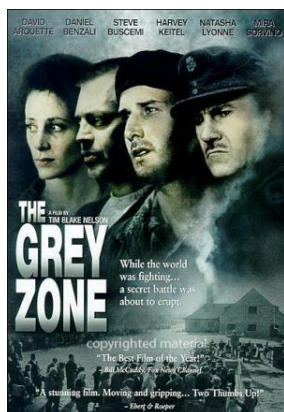
Director: Roberto Benigni. Itàlia, 1999

Aquesta pel·lícula tracta sobre el poder del riure i l'amor en una situació extrema de terror. Va obtenir més de quaranta premis internacionals i va ser guanyadora de tres Oscars el 1999 (Millor Pel·lícula Estrangera, Millor Actor –per a R. Benigni- i Millor Banda Sonora).

La vida és bella és una faula chaplinesca sobre la força de la imaginació en la dura realitat de l'Europa de la Segona Guerra Mundial, on el nostre protagonista Guido, un home innocent, haurà d'utilitzar el seu gran esperit infatigable per salvar les vides dels qui estima.

36

La Zona Gris

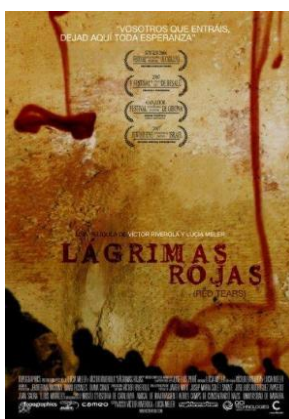

Director: Tim Blake Nelson, 2001

Protagonitzada per actors reconeguts com Steve Buscemi, Mira Sorvino o Harvey Keitel. Selecció oficial al Festival Internacional de Sant Sebastià. Mostra l'ambient fosc i violent que es va viure al camp d'extermini d'Auschwitz en 1944.

Commovedora història del *Sonderkommando* (Comando Especial) número 12 d'Auschwitz, una de les tretze Brigades Especials de presoners jueus creades pels nazis, que es van enfrontar a l'esgarrafós dilema d'ajudar a exterminar els seus companys jueus a canvi d'aconseguir uns mesos més de vida.

Lágrimas rojas

Directors: Lucía Meler i Víctor Riverola, 2006

Repertiment: Documentari. Matías Arranz, Francisco Batiste, Lluís Miralles, Javier Nart, Rosa Pereta, José Luis Rodríguez Zapatero, Joan Saura, Josep Maria Solé i Sabaté, Fernando Vazquez, Lupianez Xavier.

L'agost de 1940, procedent d'un camp de presoners de Prússia Oriental, va arribar a l'estació de Mauthausen un tren que transportava més de 300 republicans espanyols que havien de ser massacrats

Lili Marleen

Director: Rainer Werner Fassbinder

“Lili Marleen” va ser la cançó més popular de la Segona Guerra Mundial en ambdós fronts. No parla de victòries, ni de la superioritat d'uns sobre els altres, sinó del comiat d'un soldat i la seva xicota sota un fanal. És tan malenconiosa que Goebbels la va considerar derrotista i la va prohibir. El clam dels soldats va ser tal que la cançó es va seguir retransmetent malgrat tot.

Basat molt lliurement en l'autobiografia de la seva cantant, l'alemanya Lale Andersen, que va tenir contactes amb jueus i una llarga relació amorosa amb el músic també jueu Rolf Liebermann, Fassbinder va rodar el 1981 aquest film d'intriga, en què un xarxa clandestina de salvament de jueus, amb seu a Suïssa, se serveix de la cantant de “Lili Marleen” per evadir els seus perseguïdors.

37

Los rebeldes del swing

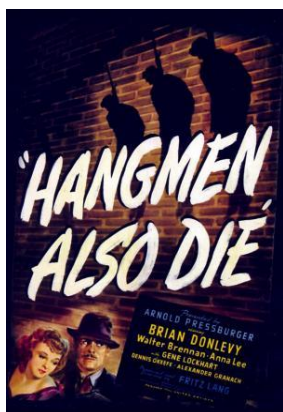

Director: Thomas Carter

Basada en fets reals, *Els rebels del swing* retrata el moviment de resistència al nazisme d'alguns joves alemanys que estimaven la música jazz i el swing nord-americà, estils prohibits i considerats degenerats per part del règim de Hitler. Aquells joves, a més d'escoltar música i ballar en locals clandestins, també vestien a la moda anglosaxona dels anys trenta, cosa que no va passar inadvertit per a la totpoderosa Gestapo que aviat s'encarregà de perseguir aquests joves rebels.

Aquesta pel·lícula és un al·legat a favor de la llibertat individual i compta amb l'actuació d'actors solvents com Christian Bale i Robert Sean Leonard.

Los verdugos también mueren

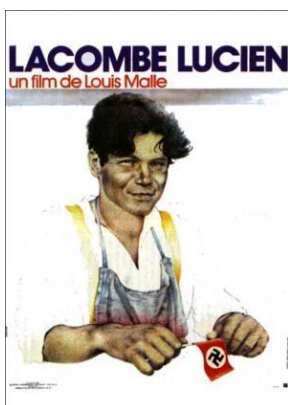

Director: Fritz Lang

Hi ha propaganda que arriba al rang d'art, com aquest film rodat en plena Segona Guerra Mundial. Hi van intervenir dos exiliats de luxe: el músic Hans Eisler i Bertolt Brecht, en la seva única col·laboració amb Hollywood.

Realitzada amb prou feines uns mesos després dels fets que narra, la història reconstrueix lliurement l'atemptat a Praga que costaria la vida al temible Reinhard Heydrich, anomenat el "nazi perfecte", cervell de la Solució Final i probable successor de Hitler.

Lucien Lacombe

Director: Louis Malle

Durant molt de temps, a França, la col·laboració amb els nazis va ser un tema tabú. El 1974, el cineasta francès Louis Malle es va atrevir a tractar-lo en una pel·lícula valenta que va generar polèmica.

A través de la història d'un jove camperol desarrelat, Malle ens mostra com el feixisme es va servir de tota mena d'infeliços, als quals va enlluernar amb un miratge de poder.

Una col·laboració de luxe al guió: l'extraordinari escriptor francès Patrick Modiano.

38

Malditos bastardos

Director: Quentin Tarantino

Violència i fantasia al més pur estil de Tarantino, que s'inventa una història original: a la II Guerra Mundial un grup d'elit de l'Exèrcit Aliat s'infiltra a les línies alemanyes per matar tots els nazis que es trobin. Paral·lelament, s'explica la història d'un cruel oficial de les SS i d'una noia jueva que, després de salvar-se de la massacre de la seva família, sobreviu al París ocupat projectant pel·lícules en un cinema.

Tarantino simplifica i dona la volta a la història d'una plomada: en aquesta ocasió les víctimes dels nazis es converteixen en els seus botxins.

Masacre: ven y mira

Director: Elem Klimov

Pel·lícula encarregada a Elem Klimov el 1985 per celebrar el quaranta aniversari de la victòria aliada en la Segona Guerra Mundial. Gran Premi d'Or a la millor pel·lícula al Festival de Moscou d'aquell any i Premi de la Crítica Internacional a la millor pel·lícula al mateix festival.

Segona Guerra Mundial. Bielorrússia està ocupada per les tropes alemanyes. Un jove vilatà, Flera, busca desesperadament un fusell en els camps de batalla. Ha d'aconseguir-lo per aportar com a trofeu a la guerrilla de la Resistència, per tal que l'acceptin entre les seves files. Quan

ho aconsegueix, ha de passar per un calvari: la pèrdua dels seus familiars i la dels seus companys.

Monsieur Batignole

Director: Gérard Jugnot

Bac Films, TF1 Films, RF2K Productions, Novo Arturo Films i Canal +, França, 2001.

París, 1942. Durant l'ocupació nazi, el xarcuter Edmond Batignole, un home tímid i de caràcter més aviat feble, es converteix en proveïdor oficial de l'exèrcit alemany gràcies a Jean-Pierre, el xicot de la seva filla, un col·laboracionista que delata els jueus. Quan els Bernstein, veïns dels Batignole, són arrestats i els seus béns confiscats, el pis que ocupaven és cedit als Batignole. Un dia, mentre Batignole ofereix una festa a casa als alemanys, truca a la porta un nen: és el petit Simon Bernstein, que ha aconseguit escapar i torna a casa per reunir-se amb els seus.

39

Odessa

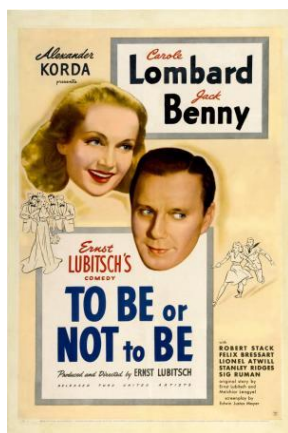

Director: Ronald Neame, 1974

Basada en el llibre de Frederick Forsyth. L'operació Odessa va ser un projecte secret posterior a la II Guerra Mundial per intentar amagar a criminals nazis de la justícia, consistent en donar-los noves identitats en els llocs més dispersos arreu del món.

A Hamburg, al novembre de 1963, Peter Miller, un periodista independent, troba el diari personal del jueu Salomon Tauber, que s'acaba de suïcidar deixant obert el gas del seu habitatge. En el relat es recull tot el trauma del seu captiveri en un camp de concentració i les atrocitats comeses pel comandant de la planta, el capità Eduard Roschmann.

Ser o no ser

Director: Ernst Lubitsch

És difícil fer riure amb el nazisme com a tema. La incomoditat que va causar a molts una comèdia com *La vida és bella* n'és un exemple d'aquesta dificultat: no és cert que es pugui riure de tot; hi ha certs límits que l'humor no pot franquejar i la porta d'una cambra de gas és un d'ells. Però pel que fa als pomposos nazis, hi ha carnassa per a estona. Darrere dels uniformes i la violència, la majoria de les vegades no s'amagava res més que petits burgesos grollers, horteres i acomplexats. Només cal imaginar a Himmler o a Hitler mateix en calçotets per acabar amb tot el seu carisma. Lubitsch, igual que Chaplin, ho va comprendre de seguida (en 1942!) i va crear una de les comèdies més genials de tota la història del cinema. El riure convertit en arma letal.

Sin destino (Sorstalanság)

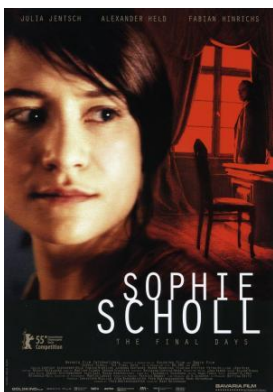
Director: Lajos Koltai, 2005

Guió d'Imre Kertész, basat en la seva novel·la homònima

La inquietant i commovedora novel·la que tracta sobre les experiències d'un noi jueu hongarès de 14 anys als camps de concentració alemanys i dels seus intents de reconciliar-se amb aquestes experiències després de la guerra. Quan torna a la seva Budapest natal, nota la indiferència, i fins i tot, l'hostilitat de la gent al carrer. Els seus antics veïns i amics l'animen a explicar totes aquestes horroroses experiències, i coincideix amb un intel·lectual que es refereix als camps com "el cercle més baix de l'infern". El noi no encaixa, però, en cap clixé, i el deixen sol perquè pugui pensar el significat de la seva experiència per si mateix.

La resposta de Gyuri davant aquesta experiència és ambivalent. En els camps, tracta d'adaptar-se a la seva deplorable situació atribuint característiques humanes als seus opressors. Mitjançant la imposició de la lògica –la seva lògica, la lògica d'un adolescent brillant i sensible, però un adolescent al cap i a la fi- aconsegueix mantenir una precària similitud a la normalitat. Sense cap tipus de lligams emocionals o espirituals amb la seva herència jueva i rebutjat pel seu país, arriba a la conclusió que ni la seva condició d'hongarès ni la de jueu són la realitat del seu destí: hi ha situacions determinades a la vida, però sempre hi ha alguna cosa més.

Sophie Scholl: Los últimos días

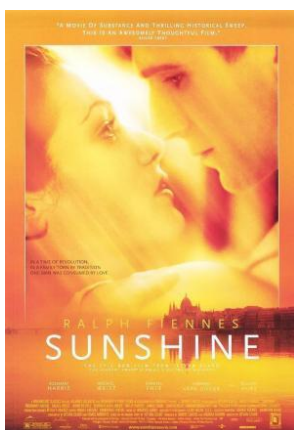
Director: Marc Rothemund, Alemanya, 2005

La pel·lícula descriu la història d'un grup de joves universitaris a Munich al 1943, que recorren a la resistència passiva com a única solució per enfrontar-se als nazis. Neix, així, La Rosa Blanca, un moviment amb un sol propòsit: la caiguda del Tercer Reich.

Sophie Scholl, l'única noia del grup, és detinguda juntament amb al seu germà mentre distribueixen pamflets a la facultat. Durant els dies següents, serà sotmesa a un dur interrogatori que acabarà per convertir-se en un duel psicològic amb l'oficial Mohr. Finalment, serà condemnada a mort a principis de 1943, juntament amb el seu germà, i les seves últimes paraules seran profètiques: "D'aquí poc, on som ara nosaltres, hi sereu vosaltres".

Nominada a l'Oscar.

Sunshine

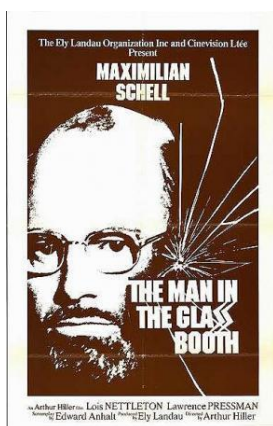
Director: István Szabó, Hongria

Tracta de l'Hongria natal de Szabó, especialment de la saga d'una família jueva des de la I Guerra Mundial a la caiguda del Mur de Berlín. L'actor Ralph Fiennes fa una estupenda interpretació de diversos membres de la família a través del temps. El film es basa en una història original del mateix director István Szabó.

Ambientada a l'Hongria natal del director, *Sunshine* narra la història i la decadència de la família Sonnenschien.

41

The man in the glass booth

Director: Arthur Hiller

Basada en l'obra de teatre de Robert Shaw, la pel·lícula va ser dirigida el 1975 per Arthur Hiller i protagonitzada per Maximilian Schell. El film s'inspira en el judici al nazi Adolf Eichmann, un dels màxims responsables del programa de deportació als camps d'extermini.

Vivint immers en una profunda paranoia i a la vora de la bogeria al seu àtic de Manhattan, Goldman és capturat per agents israelians i és portat a judici per crims de guerra nazis, al·legant que en realitat era Adolf Dorff, un coronel de les SS que havia torturat i matat.

Todo está iluminado

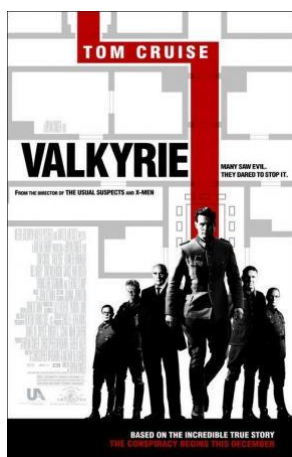

Director: Liev Schreiber_2005

Guió basat en una adaptació de la primera novel·la de l'escriptor nord-americà Jonathan Safran Foer, publicada l'any 2002. Protagonitzada per Elijah Wood i Eugene Hütz.

La pel·lícula està narrada per Álex (un dels protagonistes), que explica el singular viatge d'un noi a la remota Ucraïna per complir l'encàrrec del seu avi: localitzar la persona que el va ajudar a escapar de l'Holocaust durant la Segona Guerra Mundial.

Valkiria

Director: Bryan Singer

Història del complot contra Hitler, convenientment adaptat per Hollywood.

La realitat, en canvi, va ser molt diferent: es va tractar d'una conspiració de la més rànica aristocràcia, que desitjava recuperar els privilegis arrabassats per un plebeu. Cap d'ells va prendre en consideració la sort dels jueus. Però cal reescriure la història i reinventar herois com sigui per no morir de vergonya.

42

Vencedores o vencidos (El juicio de Nuremberg)

Director: Stanley Kramer

Nominada a 11 Oscars, inclòs el de millor pel·lícula. Dirigida per Stanley Kramer, amb interpretacions de tot un repartiment estel·lar de la talla de Burt Lancaster, Marlene Dietrich, Spencer Tracy, Judy Garland, Richard Widmark, Maximilian Schell i Montgomery Clift.

El jutge americà Daniel Haywood presideix el judici contra quatre juristes alemanys acusats de "legalitzar" atrocitats nazis. Però mentre s'escolten a la sala testimonis detallats d'esterilitzacions i assassinats, a l'exterior hi ha una creixent pressió política a favor de la indulgència, que obliga a Haywood a prendre la decisió més difícil i angoixant de la seva carrera.

2.2. Documentals

Adiós a la vida. Aragoneses en el campo de exterminio de Mauthausen

Directors: Roberto Roldán i Ramón J. Campo, 2010

Documental que rescata de l'oblit els últims presos aragonesos del camp nazi de Mauthausen (Àustria), on van morir 4.761 espanyols dels 7.347 que hi van entrar. "Adiós a la vida" descobreix amb Judith Miralles Egea, un saragossana de 15 anys, el lloc on va morir gasejat seu besavi, José Egea, al castell de Hartheim, on es va aplicar el programa d'eutanàsia del Tercer Reich. En aquest lloc van morir 41 aragonesos, dels 841 morts republicans que hi van perdre la vida.

Aragoneses en el infierno de los campos de concentración

Direcció i guió: Mirella R. Abrisqueta

Aragoneses en el infierno de los campos de concentración, produït per Sintregua Comunicació i subvencionat pel Programa Amarga Memoria, tracta d'acostar-nos al drama dels gairebé 1.100 aragonesos que, després de viure l'horror de la Guerra Civil, van ser deportats als camps de concentració nazis durant la Segona Guerra Mundial. Per intentar conèixer els quatre anys que aquests aragonesos van estar internats en camps de concentració, el documental compta amb els testimonis de Segundo Espallargas (Albalate de l'Arzobispo), Francisco Bernal (Saragossa), Jesús Tello (Épila), Mariano ConstantE (Capdesao), José Alcubierre (Tardienta) i les famílies de Marcelino Sanz i d'Antonio Ponz. La pel·lícula recorre el camp de Mauthausen, conegut amb el sobrenom del camp dels espanyols, així com Ebensee o el castell de Hartheim.

(Es pot veure a internet. 1a part: <https://www.youtube.com/watch?v=U6aUn8I9giM>)

(2a part: <https://www.youtube.com/watch?v=83BEiG8SRCo>)

Auschwitz, la fábrica de la muerte

BBC, 2017

(<https://www.youtube.com/watch?v=SNDzSmLOtLo>)

Cunetas (cortometraje)

Director: Pau Teixidor

Coming Soon Films, 2018

(<http://www.facebook.com/cunetasFilm/>)

Desde el silencio. Exilio republicano en el norte de África.

Projecte de Sonia Subirats i Aida Albert (Asociación de Hijos y Nietos del Exilio republicano www.exiliorepublicano.org)

(<http://www.archivodelafrontera.com/congresos-eventos/desde-el-silencio-exilio-republicano-en-el-norte-de-africa-un-bello-y-emotivo-documental-de-sonia-subirats-y-un-seminario-en-la-universidad-de-cantabria-sobre-escritura-epistolar-d/>)

<http://www.infojonquera.cat/article/11845/el-documental-desde-el-silencio-exilio-republicano-en-el-norte-de-africa-al-mume-aquest-di>)

El comboi dels 927

Directors: M. Armengou i R. Belis

El comboi dels 927 recorda la història de l'extermini de 409 espanyols al camp d'extermini nazi de Mauthausen.

Uns mesos després d'acabar la Guerra Civil espanyola, el 24 d'agost de 1940, un tren amb 927 refugiats espanyols sortia de l'estació d'Angulema, a la regió francesa de la Charente. Les tropes alemanyes de Hitler acabaven de partir França en dos i els refugiats creien que els portaven a la zona no ocupada. Aviat es van adonar que anaven cap al nord i, quatre dies més tard, van arribar al poble de Mauthausen. Quan el comboi va arribar a Mauthausen es va produir una dramàtica separació: els soldats alemanys van obligar a baixar els homes majors de 13 anys, independentment de si eren gent gran o nens. Quatre-cents setanta persones van quedar recloses en el camp de Mauthausen, d'aquestes 409 van morir.

Es pot veure a internet: (<https://www.youtube.com/watch?v=9lyOVRkZdbY>)

El juego de la muerte

Director: Thomas Bornot, Gilles Amado i Alain-Michel Blanc

Metropole Films i Canal D, França, 2010

Documental que reflexiona sobre fins a quin punt poden arribar l'obediència i la submissió dels ciutadans al poder establert.

Els oblidats de la línia Maginot

Director: Enric Canals, 2015

Els oblidats de la línia Maginot recull entrevistes a Francisco Aura, Eduardo Escot, Esteban Pérez i Ramiro Santisteban, quatre supervivents d'aquestes companyies –el total de supervivents no passa de la dotzena–, i el testimoni de diversos familiars de refugiats que van viure també aquell episodi de la Segona Guerra Mundial. Explica la història de "superació personal" i les vivències dels prop de 8.000 catalans refugiats republicans al sud de França que el 1949 es van allistar a l'exèrcit francès per sortir dels camps d'internament. Ho van fer en unes companyies que aprofitaven la mà d'obra dels camps de concentració per acabar la Línia Maginot, una fortificació que s'havia començat feia 13 anys i que volia frenar la invasió nazi. En l'actualitat, la línia Maginot conserva nombrosos forts subterranis en perfecte estat i és un element turístic de primer ordre.

Es pot veure a Internet: (<http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/sense-ficcio/els-oblidats-de-la-linia-maginot/video/5553054/>)

El paraíso de Hafner

Direcció i guió: Günter Schwaiger, 2007

Documental sobre Paul Hafner, exoficial de les SS, de 84 anys i instal·lat a Espanya des de 50 anys enrere, on va rebre refugi i protecció del règim de Franco. Al llarg del film, Hafner no mostra penediment, ans al contrari, manté la seva ideologia nazi, reivindica Hitler i nega l'Holocaust.

El director, de marcat antifeixisme, va trobar al personatge a través d'entrevistes que havia realitzat amb víctimes del nazisme a Àustria, i va reixir en el seu repte d'entrevistar Hafner per tal de donar-li veu i deixar al descobert a l'espectador, des del primer moment, el mal i el cinisme encarnats en ell.

Hans Landauer, un exbrigadista internacional a la guerra d'Espanya i un home compromès en la lluita antifeixista, va proposar al director una confrontació amb Hafner, ja que havia estat presoner al camp de concentració de Dachau, on Hafner era guardià; en la trobada entre ambdós, Landauer va saber mantenir la seva dignitat i no caure en les provocacions del seu antic botxí.

(Es pot veure a aquesta adreça d'internet:
http://www.documaniatv.com/biografias/el-paraiso-de-hafner-video_4c60a9329.html)

Espejo rojo

Directors: Jean Ortiz i Dominique Gautier

És la història d'un humil obrer del camp andalús, heroi sense saber-ho, sense voler-ho. És la vida indomable d'un republicà espanyol, Virgilio Peña, combatent en les grans conteses del segle XX. És el caminar d'un home entre els homes, un itinerari des d'un poble, Espejo, talaia del camp cordovès, fins a l'infern de Buchenwald.

(Es pot veure a internet: https://www.youtube.com/watch?v=I_fcUrmWx0Y)

Família i Guerra i Sobreviure

Producció: Ajuntament de Vilanova 2003

Documentals del programa "Memòria del Futur", on a partir del testimoni d'homes i dones de Vilanova, es relaten les històries de la Guerra Civil, i de la supervivència als camps de concentració.

Francesc Boix.- Un fotógrafo en el infierno

Director: Llorenç Soler

És un documental sobre la vida del fotògraf Francesc Boix, militant comunista i exiliat republicà que, al costat d'altres deportats republicans, va patir la captivitat en el camp de concentració nazi de Mauthausen. Aquest documental reuneixen els testimonis de molts companys de Boix sobre la vida d'aquest fotògraf, que va morir a París el 1951 i havia començat a la Barcelona dels anys 1920. Es mostren moltes de les fotografies que Boix va aconseguir evitar que fossin destruïdes i que permeten veure alguns aspectes de la realitat del camp de concentració de Mauthausen. També hi apareixen les imatges i el so de la declaració en el Procés de Nuremberg, en suport de l'acusació contra alguns dels principals criminals nazis.

(Es pot veure a internet: <https://www.youtube.com/watch?v=-04d60l0-EU>)

Fugir de l'oblit

Director: Abel Moreno, Catalunya, 2013

El documental reconstrueix el viatge de supervivència del gironí Josep Busó entre 1939 i 1942, un exiliat republicà que amb 17 anys va fugir primer del franquisme i posteriorment del camp de refugiats d'Argelès-sur-Mer, del camp de concentració de

Dachau, el d'extermini de Treblinka i d'una base de Bordeus on l'exèrcit nazi construïa submarins i de la qual va escapar per la porta.

Giza, la niña de la maleta

Director: David Serrano Blanquer, 2014

Coproducció: Facultat de Comunicació Blanquerna de la URL de Barcelona y la Universitat ORT de Uruguay

Narra la història de Giza Alterwajn, nascuda al ghetto de Varsòvia el novembre de 1940 i que viu actualment a d'Uruguai.

46

Mauthausen: Viaje al infierno

Directors: Joan Sella i Cesc Tomás, TVE2

Al principi, el reportatge anava a concentrar-se en un programa. No obstant això, a mesura que els autors avançaven en la investigació (acumulant 25 hores de rodatge), van decidir articular-lo en tres parts de 25 minuts: "Viaje al infierno", "El complot de la esperanza" i "El deber de recordar".

El fil conductor del reportatge és la trobada d'un dels exdeportats, Antonio Roig, amb uns escolars als quals explica l'horror que va compartir amb milers de persones al camp d'extermini. Roig, de la mateixa manera que la resta de protagonistes del documental, és fidel al compromís que van realitzar de difondre les seves experiències per evitar la repetició del drama que van viure. Així, l'exdeportat Francesc Comellas va tornar a Mauthausen amb l'equip de Línea 900 per relatar sobre el terreny els seus records.

(Es pot veure a internet: <https://www.youtube.com/watch?v=jErJknRXaHw>)

Memoria de las cenizas: andaluces en los campos de exterminio nazis

Direcció: Eduardo Montero, 2012

Els testimonis "crus" de cinc deportats construeixen un documental que narra les vivències de les més de 1.500 persones nascudes a Andalusia que van ser capturades durant la II Guerra Mundial a centres de reclusió alemanys.

(Es pot veure a internet: <https://vimeo.com/68386604>)

Ravensbrück, l'infern de les dones Ravensbrück El infierno de las mujeres

Directors: M. Armengou i R. Belis

El camp de concentració alemany de Ravensbrück va ser l'infern per a milers de dones durant anys. Conegut com "el pont dels corbs", aquest camp d'extermini nazi formava part del Triangle de la Mort de Branderburg: Oranienburg–Sachsenhausen–Ravensbrück. El camp va esdevenir ràpidament un centre de producció per a la indústria de guerra. Ravensbrück, el camp de concentració de dones més gran que Europa hagi vist mai, és gairebé desconegut a casa nostra. Situat a 90 km de Berlín, tenia la virtut de quedar amagat en una zona pantanosa però a la vegada ben

comunicada amb la capital. Aquestes característiques el feien un lloc ideal pels dos objectius principals de qualsevol camp de concentració: explotació i aniquilament, en aquest cas creat exclusivament per a dones i nens el 1939, però allà els esperava un futur negre i tràgic: de les 123.000 persones que hi havia, en van morir 92.000.

(Es pot veure a internet: <https://www.youtube.com/watch?v=OTEQh-XSn3o>)

The Last Days

Director: James Moll, 1998

Històries de jueus hongaresos, deportats als camps d'extermini, el març de 1944. 50 anys després, els supervivents relaten les seves experiències durant i després de la deportació.

47

3. OBRES DE TEATRE – RECITALS POÈTICS

3.1. Teatre

NEUS. Espectacle basat en la vida de Neus Català

Companyia La Immortal

Directora: Núria Navarro (Núria de Calella)

Contacte: nuriadecalella@gmail.com o cia.laimmortal@gmail.com

(+34) 667 81 82 55

Duració: 1 hora.

Caixet: 700 euros (no inclou els honoraris del tècnic de llums ni el quilometratge ni les dietes).

LA CASA DEL DARRERA. Espectacle basat en *El diari d'Anna Frank*

Companyia La Immortal

Dramatúrgia i Direcció: Núria Navarro (Núria de Calella)

Composició i arranjaments: Marc Egea

Duració: 1 hora.

LAS MADRES PRESAS (monòleg), 2016

Basada en un text autobiogràfic de Manuela Ortega Espinosa

Una història real de resistència i dignitat. Un homenatge a totes aquelles dones anònimes que, amb la seva resistència, van vèncer malgrat pertànyer al bàndol dels vençuts.

Direcció i interpretació: Pilar Martínez

La Cuquera Teatre.
Molins de Rei.

MALEÏDES LES GUERRES

Recital poètic amb textos, poemes i cançons

Contact: Ramon Manent 629384162 ramonmanent@gmail.com

Guió i interpretació: María Rodríguez Sandía

Contacte: maria@mariarodriguezsandia.cat

Espectacle construït a partir de les cartes que els i les preses enviaven a familiars durant la dictadura franquista. Duració: 30 min aproximadament

4.1 Música

EXILI. CANÇONS EN ESCENA

Cor País Meu

MÚSIQUES DE L'HOLOCAUST (2009)

Brossa Quartet Corda

CANÇONS DESL BRIGADISTES

Brossa Quartet corda amb Marta Valero (cantant)

ALTRES:

- A Jewish Odyssey (músicas del mundo),
- An introduction to Entartete Musik,
- A Yiddish touch in Paris, 14
- Berlin: songs of love and war, peace and exile,
- Cabaret, BSO,
- El pianista, BSO,
- Schindler's List, BSO,
- Shostakovich: Sinfonía nº 13, "Babi Yar",
- Todo está iluminado, BSO,
- Von Otter: Terezin-Theresienstadt,
- Waxman: The song of Terezin.

5.EXPOSICIONS

5.1. Exposicions de l'Amical de Mauthausen

MAUTHAUSEN, L'UNIVERS DE L'HORROR

Exposició de roll-ups amb reproduccions fotogràfiques, estructurada en base a un guió històric-cronològic, i il·lustrada amb cites de testimonis. El recorregut parteix dels antecedents històrics, fent especial atenció a la II República i la Guerra Civil.

El seu objectiu és mostrar el testimoni de milers de republicans espanyols que foren deportats als camps nazis, i donar a conèixer la realitat de l'univers concentracionari.

- **Característiques tècniques**
 - 40 roll-ups de 200 x 100 cm
 - Llengua catalana
- **Producció**
 - Amical de Mauthausen

RESISTENTS I DEPORTADES

Aquesta exposició tracta sobre la història de la resistència i la deportació femenina, a partir de la trajectòria de dones de diferents nacionalitats d'Europa, amb especial èmfasi en els dones republicanes espanyoles i en la història i evolució del camp de Ravensbrück. El contingut de la mostra combina informació històrica amb textos i dibuixos extrets d'obres de les pròpies deportades.

- **Característiques tècniques**
 - 27 roll-ups de 200 x 100 cm (llengua catalana)
 - 26 roll-ups de 200 x 100 cm (llengua castellana)
- **Producció**
 - Amical de Mauthausen

LA DEPORTACIÓN REPUBLICANA

Mostra organitzada per als actes d'homenatge als hellinencs morts als camps nazis, celebrats a Hellín el febrer de 2003. L'exposició aborda el fenomen de la deportació als camps de concentració en la seva totalitat, tot i que se centra especialment en el camp austríac de Mauthausen.

- **Característiques tècniques**
 - 16 plafons per penjar de 200 x 100 cm.
 - Llengua castellana
- **Producció**
 - Família de Joaquín López, cedida a l'Amical de Mauthausen

IMÁGENES Y MEMORIA

L'exposició fotogràfica *Imágenes y memoria de Mauthausen* organitzada sota la iniciativa del Ministeri d'Interior austríac, l'Amicale de Mauthausen francesa i l'Amical de Mauthausen espanyola amb la col·laboració del Comitè Internacional de Mauthausen, té l'objectiu de donar a conèixer al gran públic les imatges que documenten la realitat d'aquest camp de concentració i d'algun camp exterior, per tal de mantenir viva la memòria dels milers de deportats als camps del Tercer Reich.

- **Característiques tècniques**
 - 3 plafons de 300 x 140 cm
 - 27 plafons de 240 x 140 cm
 - Llengua castellana
- **Producció**
 - Amical de Mauthausen d'Espanya, Amical de Mauthausen de França i Ministeri de l'Interior d'Àustria

5.2. Exposicions Museu d'Història de Catalunya

MAUTHAUSEN, CRÒNICA GRÀFICA

L'exposició consta d'una selecció de 80 fotografies del fons de l'Amical de Mauthausen, dipositat al Museu. Les imatges mostren la realitat del camp de concentració nazi de Mauthausen (Àustria) on foren deportats més de deu mil republicans.

- **Característiques tècniques**

- Banderola de 184,5 x 70 cm, amb el títol de l'exposició i un text de referència sobre el contingut
- 45 marcs de 40 x 50 cm amb fotografies
- 13 marcs de 50 x 40 cm amb fotografies
- 1 marc de 30 x 150 cm amb un fotomuntatge panoràmic

- **Requeriments tècnics d'espai i transport**

L'exposició ocupa un espai de 60 metres lineals aproximadament. Es transporta dins d'una caixa d'alumini amb nanses i rodes de 93 x 186 x 70 cm, i d'uns 200 quilos de pes, aproximadament.

http://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_en_prestec/mauthausen_cronica_grafica

MÉS ENLLÀ DE MAUTHAUSEN. FRANCESC BOIX, FOTÒGRAF

Exposició retrospectiva del fotògraf català Francesc Boix. Imatges inèdites del front d'Aragó durant la Guerra Civil, del camp de concentració de Mauthausen, del judici de Dachau i dels reportatges que com a fotoperiodista va realitzar des de l'any 1945 al 1950 per diferents mitjans de premsa. Francesc Boix, fou un fotògraf compromès amb la dignitat dels republicans deportats i amb la memòria col·lectiva.

- **Característiques tècniques**

- 132 imatges impreses sobre dibon, de diferents mides
- 4 banderoles
- 93 cartel·les explicatives

- **Requeriments tècnics d'espai i transport**

- Sala de 70 metres lineals aproximadament. En cas de disposar d'un espai inferior, es pot fer una adaptació de l'exposició.
- Es transporta dins de dues caixes d'alumini amb nanses i rodes:
 - De 117 x 130 x 75 cm, amb les imatges
 - De 97 x 42 x 38 cm, amb les banderoles i les cartel·les
- Serà precís camió adequat a les mides de les dues caixes si pot ser amb plataforma elevadora per facilitar la càrrega i descàrrega del material.

http://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_en_prestec/mes_enlla_de_mauthausen

5.3. Altres

EXPOSICIÓ ITINERANT DE DIBUIXOS DE BERNARD ALDEBERT SOBRE ELS CAMPS D'EXTERMINI NAZIS. La Garriga Secreta.

La Garriga Secreta ha traduït i editat "Viacrucis en 50 estacions" de Bernard Aldebert, un publicista francès que va viure en pròpia carn, les atrocitats perpetrades contra els interns en el genocidi nazi, des del 15 de novembre de 1943, fins l'abril del 1945 que es va produir l'alliberament dels camps d'extermini de Mauthausen i camps satèl·lits Gusen 1 i Gusen 2.

Aquest llibre, esgotat en les seves versions francesa i alemanya, ens va arribar a través del nebot d'un vigatà, Joan Rodríguez Pons, company de camp d'Aldebert i el vam traduir i publicar creient interpretar el desig de l'autor de donar a conèixer aquells crims a quantes més persones millor i portar-lo a les escoles i instituts perquè perdurin en la memòria col·lectiva uns fets execrables que no haurien d'haver-se produït mai.

Donada la seva formació professional de caricaturista i publicista, va il·lustrar el llibre amb 50 dibuixos esfereïdors que mostren les barbaritats infligides als interns i l'eliminació sistemàtica dels presoners per raons polítiques, ètniques i econòmiques.

- L'exposició que us presentem consisteix en aquests 50 dibuixos en DIN A2 (42x60) amb un breu peu que descriu les situacions i tortures experimentades pels presoners al camp d'extermini Gusen 2.
- La durada de l'exposició és d'un mínim de 15 dies i màxim d'un mes.
- En els llocs on hem exposat, la regidoria de cultura ha contactat amb escoles i instituts per concertar les visites guiades que fem previ acord de dies i horaris.
- Fem presentacions comentades als instituts, amb projecció de tots els dibuixos d'Aldebert.
- Organitzem conferències sobre aquest i temes similars en les mateixes sales d'exposició.
- Ens fem càrrec del muntatge i desmuntatge.
- L'apertura, tancament i vigilància del local mentre estigui obert és competència de l'Ajuntament o establiment on estigui muntada.
- Per a cobrir les despeses dels nostres serveis en exposicions cobrem 200 €.
- El cost d'altres serveis s'acorden puntualment en funció de l'activitat.

Contacte: Antoni Pardo
garrigasecreta@gmail.com
Telf. 938715072 - 610964736

«LOS NIÑOS DE LA GUERRA» CUENTAN SU VIDA, CUENTAN TU HISTORIA

Arxiu Nacional de Catalunya

Entre els mesos de març de 1937 i de novembre de 1938, en el marc d'un acord amb la Unió Soviètica, el Govern de la República va enviar a l'URSS gairebé 3.000 nens i nenes per a protegir-los de la Guerra. De Santurce, València, Cartagena, Gijón i Barcelona van partir 6 expedicions. Molts eren orfes o fills de combatents al front i van ser objecte d'una gran rebuda i acollida popular i de les autoritats. La seva estada, que havia d'haver estat temporal, es va convertir en un exili forçós que marcaria totalment les seves vides.

Aquesta exposició explica la història dels anomenats "Nens de la Guerra" a partir de les vivències dels propis protagonistes recollides, en la seva major part, en els documents textuais i gràfics del fons Centre Espanyol de Moscou, donat per l'Asociación Archivo Guerra y Exilio (AGE) a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Narra un dels més bells capítols de la solidaritat entre els pobles: l'acollida dels nens innocents refugiats de la Guerra. D'una actuació profundament humana i solidària, que crida als cors i atreu positivament l'atenció en el context actual.

Fitxa tècnica:

- L'exposició consta de 38 roll-ups de 90x210 cm. (uns 42 m de paret)
- La superfície necessària para exhibir l'exposició és de 200-250 m²
- Els sol·licitants poden autoeditar un tríptic explicatiu en castellà, anglès i català a partir de la maqueta explicativa elaborada per l'ANC
- L'exposició està instal·lada pel seu transport en 1 caixa de fusta de 120 cm. fons x 80 cm. ample x 100 cm. alçada. El seu peso és de 220 Kg
- Condicions de préstec:
- L'Arxiu Nacional de Catalunya cedeix l'exposició a les entitats que la sol·licitin en els termes que preveuen les condicions generals de "Cessió en préstec d'exposicions de l'Arxiu Nacional de Catalunya".
- El transport de recollida i tornada dels materials de l'exposició van a càrrec de l'entitat sol·licitant.

KL REICH

Museu Comarcal de Manresa

L'exposició itinerant K.L. Reich pretén donar a conèixer l'obra de Joaquim Amat-Piniella inspirada en la seva experiència viscuda al camp de concentració nazi de Mauthausen.

La instal·lació consta de:

- Un tòtem introductori de presentació (de 3 cares)
- Un desplegable de 9 plafons que resumeix els punts més rellevants de l'obra

Cada plafó expositiu està format per una estructura metàl·lica coberta per la part frontal amb una tela impresa.

Els diversos plafons van encaixats entre sí mitjançant un sistema de frontisses de molt fàcil muntatge.

Condicions: Transport (recollida i retorn), muntatge i desmuntatge a càrrec del peticionari. En els materials impresos (que cal que s'enviïn prèviament al museu per a validar-los) s'ha de fer constar que és una producció de l'Ajuntament de Manresa i el Museu Comarcal de Manresa amb el suport de la Diputació de Barcelona. També cal fer arribar al museu algun exemplar de la publicació de difusió que es faci (ja sigui imprès o digital).

Contacte: fvila@ajmanresa.cat

6. WEBS

AMICAL DE MAUTHAUSEN Y OTROS CAMPOS Y DE TODAS LAS VÍCTIMAS DEL NAZISMO EN ESPAÑA

Associació privada que té com a objectiu la preservació de la memòria de la deportació republicana.

<http://www.amical-mauthausen.org/ca>

Barcelona

AMICALE DE MAUTHAUSEN – DEPORTÉS, FAMILLES ET AMIS - Amical de Mauthausen- Deportats, famílies i amics

<http://www.campmauthausen.org/>

Paris. França

MAUTHAUSEN KOMITEE ÖSTERREICH - Comité Austriac de Mauthausen

<http://www.mkoe.at/>

Àustria

AMICAL DE RAVENSBRÜCK

Associació fundada el 2005, dedicada a la memòria de les deportades republicanes espanyoles al camp de dones de Ravensbrück.

<http://www.amicalravensbruck.org>

Barcelona

AMICALE des ANCIENS GUÉRILLEROS ESPAGNOLS en FRANCE (F.F.I.)

<http://www.ville-elve.fr/fr/association/1/20821/amicale-anciens-querilleros-espagnols-france-%28f-i-%29>

França

GEDENKVEREIN REPUBLIKANISCHE SPANIER IN ÖSTERREICH (GRSÖ)

Asociación Conmemorativa de los Españoles Republicanos en Austria

<http://www.grsoe.at/>

Àustria

MEMORIAL DEMOCRÀTIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

<http://memoria.gencat.cat>

Barcelona

FEDERACIÓN ESTATAL DE FOROS POR LA MEMÒRIA (FEFFM)

<http://www.foroporlamemoria.info/>

Espanya

MUSEU MEMORIAL DE L'EXILI (MUME)

<http://www.museuexili.cat/>

La Jonquera. Girona

UNESCO – United Nations, Educational, Scientific and Cultural Organization

Pàgines específiques d'educació sobre Holocaust i genocidi

<https://en.unesco.org/themes/holocaust-genocide-education>

París. França

55

UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM – Museu Memorial de l'Holocaust dels Estats Units

Conté pàgines en castellà incloent: Enciclopedia del Holocausto, El Holocausto: Un sitio de aprendizaje para estudiantes, Enfrentar el Antisemitismo, i Recordar Sobrevivientes y Víctimas

<https://www.ushmm.org/es>

Washington DC. USA

MEMORIAL DE LA SHOA

Recursos pedagògics sobre la Shoa (en francès)

<http://www.memorialdelashoah.org/archives-et-documentation/ressources-en-ligne/selection-de-sites-web.html>

Paris. França

MEMOIRES EUROPÉENNES DES CAMPS NAZIS

WEBDOCUMENTAIRE

Directors: Obermosser, Bernard- Roussel, Jean -Louis

Experiències i reflexions al voltant de les visites amb alumnes als camps de concentració. Amb la participació de l'Amical de Mauthausen.

<https://www.reseau-canope.fr/memoires-europeennes-camps-nazis>

YAD VASHEM. THE WORLD HOLOCAUST REMEMBRANCE CENTER - Centre Mundial de commemoració de la Shoá.

Recursos pedagògics sobre l'Holocaust (en anglès)

www.yadvashem.org

Jerusalem. Israel

**TERRITOIRES DE LA MEMOIRE, CENTRE D'EDUCATION À LA RESISTÈNCE ET
LA CITOYENNETÉ**

<http://www.territoires-memoire.be/>

Liège. Bèlgica

INSTITUT PIUS FONT I QUER de Manresa

Recull d'experiències molt interessant

<https://allunyament.wordpress.>

Manresa

